

SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ ZNOJMO s.r.o.

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

Přechod financování sociálních služeb z MPSV na kraje

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Petr ŠÍMA**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Mirka WILDMANNOVÁ, Ph.D., MBA

Znojmo, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Přechod financování sociálních služeb z MPSV na kraje* vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příloženém Seznamu použité literatury.

Ve Znojmě, dne

Petr Šíma

Poděkování

Zde bych rád poděkoval své vedoucí práce Ing. Mírcě Wildmannové, Ph.D., MBA za pomoc při zpracování bakalářské práce, za odbornou konzultaci, poskytnuté rady a všeobecná doporučení.

Další poděkování patří mé rodině a přátelům, kteří mi pomáhali při realizaci mé bakalářské práce, dále jim děkuji za poskytnutou podporu.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Petr ŠÍMA
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Přechod financování sociálních služeb z MPSV na kraje
Název (v angličtině)	The transition in financing welfare services from Ministry of Labor and Social Affairs to district municipalities

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem práce je zhodnocení přechodu financování sociálních služeb z MPSV na kraje.

Postup práce:

1. Definice základních pojmů v systému sociálních služeb v ČR
2. Legislativní prostředí sociálních služeb v ČR a v EU
3. Analýza současného stavu financí.
4. Problematika financování soc. služeb ve vybraných krajích.
5. Vyhodnocení komparace a zpracování doporučení získaná na základě komparace pro všechny kraje a nalézt jednotný systém

Metody: literární rešerše, pozorování, řízené rozhovory, analýza, komparace

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. KOZLOVÁ, Lucie. *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. 79 s. ISBN 8072546627.
2. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. 194 s. ISBN 9788026200413.
3. PRŮŠA, Ladislav. *Ekonomie sociálních služeb*. 2. vyd. Praha: VÚPSV, 2007. 177 s. ISBN 9788073572556.
4. Služby obecného hospodářského zájmu. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* [online]. Brno. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, c2012. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/služby-obecneho-hospodarskeho-zajmu-sgei.html>
5. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, In: *Sbírka zákonů*. 14. 3. 2006. ISSN 1211-1244.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: listopad 2016

L.S.

Petr ŠÍMA
student

Ing. Mírka WILDMANNOVÁ, Ph.D., MBA
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Dušan DOBROVODSKÝ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá dlouho připravovaným přechodem financování sociálních služeb z Ministerstva práce a sociálních věcí na jednotlivé kraje České republiky. K přechodu financování sociálních došlo v roce 2015 a peníze z ministerstva dostávají jednotlivé kraje, které je přerozdělují na základě žádostí o dotaci jednotlivých poskytovatelů v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb.

Teoretická část je zaměřena na legislativní ukotvení, na definování sociálních služeb, jejich druhy a formy poskytování a na jejich financování. Praktická část je zaměřena na komparaci financování v Kraji Vysočina, v Jihočeském kraji a v Jihomoravském kraji a navržení ideálního řešení na základě získaných poznatků.

Klíčová slova: Financování sociálních služeb, Přechod financování na kraje, Služby obecného hospodářského zájmu, Neziskové organizace

Abstract

This bachelor thesis deals with long prepared transition of social services funding from the Ministry of Labour and Social Affairs to the individual regions of the Czech Republic. The transition of funding of social services occurred in 2015 the individual regions receive money from the ministrie.They redistribute it according to requests for grant from individual providers in compliance with the medium-term plan of social services development.

The theoretical part is focused on a legislative support definition of social services, their types and forms of providing and on their funding. The practical part is focused on the comparison of financing the Highlands region, in the South Bohemia and the South Moravia Region and proposing of ideal solutions on the basis of lessons learned.

Key words: Financing of social services, Transition of funding to the regions, Services of general economic interest, Non-profit organizations

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíl práce a metodika	10
3	Teoretická část	11
3.1	Sociální služby	11
3.1.1	Systém sociálních služeb sociálních služeb.....	11
3.1.2	Cílové skupiny	12
3.1.3	Způsob hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby	13
3.1.4	Příspěvek na péči	15
3.2	Dělení sociálních služeb.....	16
3.2.1	Služby sociální péče.....	17
3.2.2	Služby sociální prevence	18
3.2.3	Pobytové služby	19
3.2.4	Ambulantní služby.....	19
3.2.5	Terénní služby.....	19
3.2.6	Sociální služby v zahraničí	19
3.3	Služby obecného hospodářského zájmu.....	21
3.3.1	Co jsou služby obecného hospodářského zájmu.....	21
3.3.2	Veřejná podpora.....	23
3.3.3	Rozsudek Altmark	23
3.4	Financování sociálních služeb.....	25
3.4.1	Vícezdrojové financování	25
3.4.2	Státní rozpočet	26
3.4.3	MPSV.....	26
3.4.4	Ostatní ministerstva a Úřad vlády.....	26
3.4.5	Krajské rozpočty	27
3.4.6	Obecní rozpočty.....	27
3.4.7	Úhrady za služby	28
3.4.8	Úhrady od zdravotních pojišťoven	29
3.4.9	Evropská unie	29
3.4.10	Ostatní zdroje.....	29
3.5	Přechod financování z MPSV na Kraje	30
3.5.1	Přípravy.....	30
3.5.2	Síť sociálních služeb.....	31
3.5.3	Transparentnost neziskových organizací	32
3.6	Shrnutí teoretické části	32
4	Praktická část	34
4.1	Porovnání jednotlivých krajů	34
4.1.1	Kraj Vysočina	34
4.1.2	Jihočeský kraj	35
4.1.3	Jihomoravský kraj.....	36
4.1.4	Porovnání odlišností	36
4.2	Obecné podmínky	37
4.2.1	Zásady zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování dotace.....	37
4.2.2	Principy, priority a pravidla stanovení výše účelové dotace na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2015 v Jihočeském kraji.....	37
4.2.3	Pravidla dotačního řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb	38
4.2.4	Shrnutí všeobecných informací z příruček a návrh řešení	38
4.3	Výpočet dotace u pobytových služeb.....	38

4.3.1	Kraj Vysočina	39
4.3.2	Jihočeský kraj	40
4.3.3	Jihomoravský kraj.....	44
4.3.4	Porovnání výpočtu v jednotlivých krajích a návrh optimálního řešení	46
4.4	Výpočet dotace u ambulantních a terénních služeb	47
4.4.1	Kraj Vysočina	47
4.4.2	Jihočeský kraj	49
4.4.3	Jihomoravský kraj.....	52
4.4.4	Porovnání výpočtu v jednotlivých krajích a návrh optimálního řešení	53
4.5	Uznatelné a neuznatelné náklady	54
4.5.1	Kraj Vysočina	54
4.5.2	Jihočeský kraj	55
4.5.3	Jihomoravský kraj.....	58
4.5.4	Komparace jednotlivých krajů a navržení řešení.....	59
4.6	Podání žádosti a vyúčtování dotace	60
4.6.1	Kraj Vysočina	61
4.6.2	Jihočeský kraj	61
4.6.3	Jihomoravský kraj.....	62
4.6.4	Shrnutí nákladů a ideální řešení pro jejich uznatelnost	62
4.7	Diskuze a návrh řešení	63
5	Závěr	65
6	Seznam použité literatury	66
7	Seznam tabulek, obrázků a grafů.....	69

1 ÚVOD

Jako téma bakalářské práce jsem si vybral přechod financování sociálních služeb z Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky na kraje. Téma bakalářské práce jsem si zvolil z důvodu svého profesního zaměření, jelikož pracuji na pozici ekonom v organizaci, která je jedním z největších poskytovatelů sociálních služeb v České republice. Ve své pracovní náplni mám podávání žádostí o dotace v Kraji Vysočina a Jihočeském kraji a díky společných poradám a vzdělávání s kolegy z Brna mám znalosti i o fungování podávání žádostí o dotaci v Jihomoravském kraji, a proto jsem si vybral tyto tři kraje ke komparaci.

Financování sociálních služeb prošlo v roce 2015 velkou změnou. Do tohoto roku peníze ze státního rozpočtu rozdělovala komise přímo na ministerstvu na základě žádostí o dotaci konkrétních poskytovatelů a na základě doporučení od jednotlivých krajů, ve kterých byla služba poskytována. Dle nového modelu předloží žádost na ministerstvo konkrétní kraj souhrnně za všechny poskytovatele a na jejím základě dostane z Ministerstva práce a sociálních věcí přidělenou dotaci, kterou dle svých interních pravidel rozdělí mezi jednotlivé poskytovatele.

Přechod financování sociálních služeb z Ministerstva práce a sociálních věcí na kraje byl dlouho připravován a hlavním důvodem krom povinnosti, ke které se Česká republika zavázala v rámci Evropské unie, byl ten, že rozhodováním z centrální úrovně nemohou být pokryty různé krajové odlišnosti sítě poskytování sociálních služeb a že služby v rámci různých krajů jsou natolik různorodé, že potřebují individuální přístup a ten by měl být díky převedení kompetencí na kraje lépe posuzován k větší spokojenosti poskytovatelů i uživatelů.

Práce bude rozdělena na dvě základní části a to na teoretickou část a praktickou část. Teoretická část bude zaměřena na literární rešerši odborných zdrojů o daném tématu a na analýzu legislativního prostředí jak v rámci České republiky, tak v rámci Evropské unie se zaměřením na služby obecného hospodářského zájmu a veřejné podpory. Další část se zaměřuje na legislativní prostředí v České republice a jejich zákonné ukotvení a teorii sociálních služeb.

Praktická část se zaměřuje na komparaci vybraných krajů, způsobu výpočtu dotace a na porovnání dokumentů, které upravují předkládání a vyúčtování žádosti o dotaci v jednotlivých krajích.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cílem bakalářské práce bude navržení optimálního systému financování sociálních služeb po přechodu financování z Ministerstva práce a sociálních věcí na jednotlivé kraje. Dříve byl jednotný systém v rámci ministerstva pro celou republiku, ale s předáním kompetencí jednotlivým krajům si každý určil svá vlastní pravidla.

Cílem teoretické části je na základě literární rešerše zasadit problém přechodu financování do širšího rámce a do legislativního prostředí České republiky i Evropské unie.

Dalším cílem je popis fungování sociálních služeb v ČR a jejich obvyklého vícezdrojového financování. K literární rešerši budou použity odborné publikace na dané téma, dále jeden odborný článek v anglickém jazyce a internetové portály veřejných institucí, hlavně Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který má ve své kompetenci služby obecného hospodářského zájmu, řešení veřejné podpory a stránky evropské komise, které jsou v anglickém jazyce.

Praktická část bude zaměřena na komparaci přerozdělování prostředků z ministerstva jednotlivými kraji. Pro komparaci budou vybrány tři kraje – Kraj Vysočina, Jihočeský kraj a Jihomoravský kraj, jelikož s podáváním žádostí na tyto kraje mám osobní zkušenost.

Pro porovnání jednotlivých krajů bude vybrán rok 2015, jelikož v době psaní bakalářské práce proběhlo jak podávání žádosti o dotace, tak samotná realizace služby a její vyúčtování.

V práci využiji spoustu poznatků z praxe, jelikož se v dané oblasti profesně pohybuji jako ekonom a mám více než sedmileté zkušenosti ze strany poskytovatele sociálních služeb.

Před začátkem psaní bakalářské práce nastuduji veškerou literaturu a ostatní zdroje, po té začnu psát teoretickou část na základě získaných informací. Pak nastuduji veškeré metodiky a zásady pro poskytování dotací jednotlivých krajů a díky komparaci jednotlivých odlišností budu definovat největší problémy poskytovatelů pro získání dotací.

Následně zhodnotím, která pravidla jsou pro jednotlivé poskytovatele dobře akceptovatelná a která je třeba upravit. Na základě výsledku komparace navrhu řešení a doporučení, jakým způsobem pravidla upravit tak, aby žadatelům usnadnila poskytování sociálních služeb a zároveň byl finance na poskytování sociálních služeb efektivně vynakládány.

3 TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část se zaměřuje na všeobecný úvod do sociálních služeb, jejich charakteristiku, dělení a legislativní prostředí v České republice. V další části se zaměřuje na služby obecného hospodářského zájmu a veřejnou podporu, která vychází z evropské legislativy a dále na financování sociálních služeb a na přechod financování z ministerstva práce a sociálních věcí na jednotlivé kraje.

3.1 Sociální služby

Sociální služby jsou odbornou veřejností vnímány ve dvou rovinách a to jako sociální pomoc poskytnutá různými institucemi, např. státem, krajem, obcí nebo nestátními neziskovými organizacemi ve prospěch jiné osoby. V druhé rovině je možné služby vnímat jako sociální práci vedoucí k pomoci druhým a k začlenění sociálně znevýhodněných lidí zpět do společnosti. (Průša, 2007, s. 19)

Cílem služeb bývá mimo jiné (Sociální služby, c2016):

- podporovat rozvoj nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu,
- rozvíjet schopnosti uživatelů služeb a umožnit jim, pokud toho mohou být schopni, vést samostatný život,
- snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů.

Základními činnostmi při poskytování sociálních služeb jsou pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů. Jestli se skutečně jedná o základní činnost sociální služby je možno najít v prováděcí vyhlášce 505 k zákonu o sociálních službách. (Sociální služby, c2016)

3.1.1 Systém sociálních služeb sociálních služeb

Systém sociálních služeb prošel v posledních desetiletích velkými změnami, jelikož narostlo několikanásobně jejich poskytování. Jedná se o mimořádně významnou část aktivit státu, samosprávy a nestátních celků, která řeší problémy jak jednotlivců či rodin,

tak skupin občanů, a tím posiluje společenské klima. (Kozlová, 2005, s. 17)

Zákon o sociálních službách (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 2) hovoří o dvou základních zásadách při poskytování.

1) Každá osoba má nárok na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství (§ 37 odst. 2) o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení.

2) Rozsah a forma pomoci a podpory poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb musí zachovávat lidskou důstojnost osob. Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování.

Sociální služby musí být poskytovány v zájmu osob a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.

3.1.2 Cílové skupiny

Sociální služby jsou poskytovány lidem, kteří si nemohou sami důstojně dopomoci nebo jsou sociálně znevýhodněni či vyloučeni. Zákon o sociálních službách (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 3) vymezuje základní pojmy následovně:

a) sociální službou činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení,

b) nepříznivou sociální situací oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením,

c) dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládnutí základních životních potřeb,

d) přirozeným sociálním prostředím rodina a sociální vazby k osobám blízkým 1), domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity,

e) sociálním začleňováním proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný,

f) sociálním vyloučením vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace,

g) zdravotním postižením tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby

Cílovou skupinou pro poskytnutí služeb jsou osoby ohrožené vyčleněním ze společnosti. Jedná se především o lidi v tíživé situaci, jako osoby bez přístřeší, zdravotně hendikepovaní ať už díky mentálnímu vývoji, tak i stářím, kteří nejsou schopni sami řešit svoji životní situaci. (Kozlová, 2005, s. 26)

3.1.3 Způsob hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby

System sociální pomoci by měl začínat v situaci, kdy se osoba dostane do hmotné nouze z důvodu nedostatečných příjmů, tudíž není schopna zabezpečovat základní životní potřeby, čímž jsou ohroženy její základní práva. V této chvíli by měla zasáhnout státní sociální politika a takovému člověku poskytnout okamžitou pomoc a tím utvářet spravedlivý sociální systém ve společnosti a mírnit sociální napětí mezi vrstvami obyvatelstva. (Kozlová, 2005, s. 12-13)

Způsob, jakým hodnotit základní životní potřeby definuje vyhláška (Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 1 2c):

- (1) „Schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce.
- (2) Schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby
- (3) Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí
 - a) tělesné struktury a
 - b) tělesné funkce duševní, mentální, smyslové, oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zaživací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže, a to

ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností.

(4) Za neschopnost zvládnání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládnání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu.

Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládnání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.

U osob, u nichž průběžně dochází ke zhoršování a zlepšování zdravotního stavu, trvá sledované období rozhodné pro posouzení závislosti zpravidla jeden rok; funkční schopnost zvládat základní životní potřebu se v takovém případě stanoví tak, aby odpovídala převažujícímu rozsahu schopnosti ve sledovaném období.

Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Pokud osoba do 18 let věku nemá z důvodu nízkého věku a tomu odpovídajícímu stupni biopsychosociálního vývoje ještě vyvinutou schopnost zvládat některou ze základních životních potřeb nebo některou aktivitu, které jsou vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce, není pro účely posuzování stupně závislosti považována za osobu, která je neschopna základní životní potřebu zvládat. To neplatí, pokud osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu při zvládnání základní životní potřeby nebo některé aktivity, které jsou vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce, vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby

Při hodnocení základních životních potřeb pro účely stanovení stupně závislosti se

základní životní potřeby, u nichž bylo zjištěno, že je osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat, sčítají.“

3.1.4 Příspěvek na péči

Příspěvek na péči je pravidelná opakující se dávka poskytovaná podle zákona o sociálních službách, která je určena na úhradu za potřebnou pomoc poskytovanou registrovanými poskytovateli sociálních služeb nebo osobami blízkými či jinými. Je vyplácen peněžní formou oprávněné osobě přímo cílové osobě, nikoliv poskytovateli sociálních služeb.

Podmínky nároku na dávku (Sociální portál Kraje Vysočina, c2002-2013):

Nárok na příspěvek má osoba, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti v rozsahu stanoveném stupněm závislosti:

1. stupeň (lehká závislost)
2. stupeň (středně těžká závislost)
3. stupeň (těžká závislost)
4. stupeň (úplná závislost)

Při posuzování péče o vlastní osobu a soběstačnosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby:

- mobilita,
- orientace,
- komunikace,
- stravování,
- oblékání a obouvání,
- tělesná hygiena,
- výkon fyziologické potřeby,
- péče o zdraví,
- osobní aktivity,
- péče o domácnost,

Výše příspěvku (Sociální portál Kraje Vysočina, C2002-2013):

Pro osoby do 18 let věku činí výše příspěvku za kalendářní měsíc:

- 3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
- 6 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
- 9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)

- 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

Pro osoby starší 18 let věku činí výše příspěvku za kalendářní měsíc:

- 800 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
- 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
- 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)
- 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

Příspěvek lze navýšit o 2000 Kč v případech, kdy příjem oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných je nižší než dvojnásobek částky životního minima oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu. Od 1. 12. 2012 se příspěvek na péči zvyšuje o 2 000 Kč také dítěti s těžkým postižením od 4 do 7 let věku, kterému náleží příspěvek na péči ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost). (Sociální portál Kraje Vysočina, c2002-2013)

O příspěvek na péči se žádá u příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a to podáním vyplněné žádosti na tiskopisu předepsaném Ministerstvem práce a sociálních věcí. Po provedení sociálního šetření pracovníky úřadu práce a posouzení stupně závislosti osoby lékařem určeným úřadem práce, je vydáno úřadem práce rozhodnutí. Příjemce příspěvku je povinen do 8 dnů ohlásit veškeré skutečnosti, které mají vliv na výpočet příspěvku na péči nebo jeho výplatu, dále je povinen příspěvek využít na péči k zajištění potřebné pomoci, díky jejíž nutnosti mu byl příspěvek přiznán. (Průša, 2007, s. 72)

3.2 Dělení sociálních služeb

Sociální služby se dělí ze dvou základních pohledů a to dle charakteru poskytování a podle místa poskytování služby. Dle charakteru poskytování a cílové skupiny se dělí na služby sociální prevence a služby sociální péče. Dle místa poskytování se dělí na služby pobytové – uživatelé jsou obstaráváni v lůžkovém zařízení, služby ambulantní – uživatelé docházejí do různých center, kde jim je služba poskytována, na služby terénní – služba je uživatelům sociální služby poskytována v přirozeném prostředí, to znamená buď v místě pobytu nebo například u lidí bez přístřeší či nízkoprahových zařízení pro děti a mládež na místech, kde se obvykle scházejí. (Průša, 2007, s. 64-68)

Počet jednotlivých sociálních služeb, dle paragrafu, díky kterému jsou poskytovány za rok 2014, je k nalezení v následující tabulce:

Tabulka 1 Počet sociálních služeb dle paragrafů

Druh služby (uvedené v § 34 zákona č. 108/2006 Sb.)	Počet služeb celkem
Centra denních služeb	82
Denní stacionáře	274
Týdenní stacionáře	60
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	212
Domovy pro seniory	496
Domovy se zvláštním režimem	276
Chráněné bydlení	196
Azylové domy	215
Domy na půl cesty	34
Zařízení pro krizovou pomoc	42
Nízkoprahová denní centra	55
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	230
Noclehárny	72
Terapeutické komunity	14
Sociální poradny	516
Sociálně terapeutické dílny	140
Centra sociálně rehabilitačních služeb	257
Pracoviště rané péče	43
Intervenční centra	18
Služby následné péče	39
Celkem ČR	3 271

Zdroj: Český statistický úřad

3.2.1 Služby sociální péče

Služby sociální péče definuje zákon jako služby, které pomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a duševní soběstačnost s cílem umožnit, aby se co nejvíce začlenili do běžného života společnosti a pokud není možné toho dosáhnout, tak aby mohli žít v důstojných lidských podmínkách. (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 38)

Mezi služby sociální péče řadí zákon následující (Matoušek, 2011, s. 43):

- osobní asistence,
- pečovatelská služba,
- tísňová péče,
- průvodcovské a předčitatelské služby,
- podpora samostatného bydlení,
- odlehčovací služby,
- centra denních služeb,

- denní stacionáře,
- týdenní stacionáře,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- domovy pro seniory,
- domovy se zvláštním režimem,
- chráněné bydlení,
- sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče.

3.2.2 Služby sociální prevence

Služby sociální prevence jsou zákonem vymezeny jako služby, jež napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, pro sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů. (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 53)

Zákon o sociálních službách upravuje následující druhy služeb sociální prevence (Matoušek, 2011, s. 44):

- raná péče,
- telefonická krizová pomoc,
- tlumočnické služby,
- azylové domy,
- domy na půl cesty,
- kontaktní centra,
- krizová pomoc,
- nízkoprahová denní centra,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- noclehárny,
- služby následné péče,
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,
- sociálně terapeutické dílny,
- terapeutické komunity,
- terénní programy,

- sociální rehabilitace.

3.2.3 Pobytové služby

Pobytové služby jsou definovány jako služby poskytované v zařízení, kde jsou uživatelé ubytováni a zároveň jsou jim v tomto místě poskytovány služby, jde například o domovy pro seniory a azylové domy. (Sociální portál Kraje Vysočina, c2002-2013)

Specifikem pobytových služeb je, že uživatelé žijí nějakým způsobem v komunitě, v které se dobře znají. Nevýhodou je to, že spolu takto žijí delší čas a většinou jsou na poskytované službě naplno závislí a že jsou vytrženi ze svého přirozeného prostředí. Nevýhodou pobytových služeb je, že jejich provoz je velmi finančně náročný, na druhou stranu se zde nejvíce podílí na financování služby sami uživatelé, což nese v systému financování velké výhody. (Kozlová, 2005, s. 23-31)

3.2.4 Ambulantní služby

Ambulantní služby jsou služby, do kterých člověk dochází, popřípadě je doprovázen anebo dopravován buď někým blízkým anebo pracovníkem služby. Jedná se například o poradny či denní centra. (Sociální portál Kraje Vysočina, C2002-2013)

Ambulantní služby mají oproti pobytovým výhodu, že lidé v zařízení nepobývají a po skončení poskytování služby se navrací do svého přirozeného prostředí. Výhodou je, že služby jsou o něco levnější, než služby pobytové. (Kozlová, 2005, s. 23-31)

3.2.5 Terénní služby

Terénní služby jsou služby, které jsou poskytovány v přirozeném sociálním prostředí uživatele služby. Jedná se například o pečovatelskou službu. (Sociální portál Kraje Vysočina, c2002-2013)

Výhodou terénní služeb je, že jsou poskytovány v přirozeném prostředí uživatele buď přímo u něho doma anebo v okolí domova, což bývá časté u uživatelů pečovatelské služby, osobní asistence anebo v místech, kde se zdržuje a cítí dobře, například u terénních programů či terénních forem sociálních služeb prevence jako nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, kde probíhají intervence přímo na ulici a dalších místech, kde se riziková mládež zdržuje. (Kozlová, 2005, s. 23-31)

3.2.6 Sociální služby v zahraničí

Sociální služby v zahraničí jsou velice rozdílné a je obtížné hledat srovnání. V Evropské unii jsou dominantní tři velké systémy a to anglosaský, vzájemnostní

a korporativní. Zástupcem anglosaského systému je Velká Británie, vzájemnostní systém je ve Francii, Belgii a korporativní systém je v Německu. (Matoušek, 2011, s. 55-60)

Srovnání sociálních služeb ve vybraných zemích:

Tabulka 2 Srovnání sociálních služeb

UKAZATEL	VELKÁ BRITÁNIE	NĚMECKO	ŠVÉDSKO	FRANCIE
Pestrost nabídky poskytovaných sociálních služeb	malá	dostatečná	široká	Pro seniory malá
Role veřejného sektoru	malá	malá	velká	velká
Role soukromého sektoru	vzrostlá	velká	malá	malá
Financování	Státní rozpočet, úhrada uživatele	Pojištění, dotace	státní rozpočet	Pojištění, státní rozpočet

Zdroj: Matoušek, 2011, s. 55-61

V Evropské unii je velký trend decentralizovat sociální služby ze státní úrovně a omezovat zdroje ze státního rozpočtu a více zapojit regionální úroveň a podporovat spíše nevládní organizace a místní komunity a hlavně motivovat rodinu, aby se postarala o potřebné. Financování sociálních služeb přechází na více subjektů. V tomto trendu jde i Česká republika. (Kozlová, 2005, s. 69)

Velkým problémem pro porovnání sociálních služeb je nejednotnost terminologie. Obecně je pomoc ostatním nazývána jako sociální ochrana (social protection) a zahrnuje jak sociální služby, jak je známe u nás, tak sociální pomoc podle různých specifických potřeb uživatelů. (Kozlová, 2005, s. 69)

Výdaje na sociální ochranu jako % z HDP v roce 2013:

Tabulka 3 Výdaje na sociální ochranu

	SOCIÁLNÍ POMOC
Belgie	30,2
Dánsko	33,0
Německo	29,0
Španělsko	25,7
Francie	33,7
Itálie	29,8
Portugalsko	27,6
Švédsko	30,0
Česká republika	20,2

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní úprava

3.3 Služby obecného hospodářského zájmu

Služby obecného zájmu jsou důležité služby pro fungování lidské společnosti. Tato kapitola se zaměřuje na jejich obecnou charakteristiku a definice a dále na veřejnou podporu a celkově na evropskou legislativu, která pak je implementována do legislativy národní. Sociální služby byly posouzeny jako služby obecného hospodářského zájmu, tudíž zakládají veřejnou podporu, a proto se Česká republika zavázala řešit financování sociálních služeb na základě těchto pravidel.

3.3.1 Co jsou služby obecného hospodářského zájmu

Služby obecného hospodářského zájmu (Services of general economic interest) jsou ekonomické aktivity, které jsou veřejnou mocí definovány jako aktivity, které by bez veřejných pobídek nebylo možno z ekonomického hlediska realizovat, avšak je společensky žádoucí, aby byly v nabídce. Příkladem jsou veřejné sítě, veřejná doprava nebo sociální služby. Pravidla financování služeb obecného hospodářského zájmu jsou velmi složitá a je nutné jejich provoz velmi bedlivě kontrolovat, aby nedošlo k nadměrnému financování služeb a tím možnosti pobídek k dalším ekonomickým službám, což by vedlo k narušení hospodářské soutěže. (Services of general economic interest, c2010)

Obdobnou definici nalezneme i v článku od Průši a Wildmannové (2014, s. 492). Služby zajištěné státem, regionálními nebo obecními úřady ve veřejném zájmu a je pro ně

typické, že kdyby nebyly z těchto zdrojů podporovány, nebyly by tržně poskytovány vůbec nebo v požadované kvalitě či menším rozsahu. Hlavním odůvodněním podporování služeb je tedy selhání trhu.

Služby obecného zájmu v České republice kontroluje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) který na ně pohlíží takto. Služby obecného hospodářského zájmu nejsou služby, které jsou běžně nabízeny trhem, jak je tomu u ostatních služeb, ale mají své charakteristické znaky. Tyto služby jsou obvykle zajišťovány státem, kraji, obcemi či neziskovými organizacemi zřízenými za účelem jejich provozování v zájmu veřejnosti a je nutné je podporovat z veřejných zdrojů, pokud by veřejně podporovány nebyly, byly by provozovány pouze v omezené kvalitě nebo by nemohly být nabízeny vůbec, jelikož zde dochází k tržnímu selhání. Jedná se o podskupinu služeb obecného zájmu, které mají hospodářskou povahu. Důležité pro posouzení, zda služba je službou obecného hospodářského zájmu a má ekonomickou povahu není pouze cíl a její zájem, tudíž i některé služby v sociální oblasti mohou mít ekonomickou povahu a zakládat veřejnou podporu. (Služby obecného hospodářského zájmu, c2012)

Příklady oblastí, v nichž lze identifikovat služby obecného zájmu (Služby obecného hospodářského zájmu, c2012):

- přeprava cestujících,
- poštovní služby,
- energetika,
- odpadové a vodní hospodářství,
- finanční služby,
- veřejnoprávní vysílání,
- širokopásmová infrastruktura,
- zdravotní péče,
- sociální služby.

Příklady, kdy Evropská komise shledala zjevnou chybu při definování SGEI (Služby obecného hospodářského zájmu, c2012):

- přístavní činnosti (jako nakládka, vykládka, překládka, skladování a přesun zboží či jiného vybavení)
- činnosti spočívající v reklamě, elektronickém obchodu (e-commerce), teleshoppingu, volání na čísla se zvýšenou sazbou v hrách o ceny, sponzorování nebo reklamním prodeji v rámci služby veřejnoprávních

médii)

Je tedy velmi problematické vyspecifikovat, zda služba je v obecném hospodářském zájmu a zda je možné službu ponechat bez intervencí v tržní ekonomice, či nikoliv.

3.3.2 Veřejná podpora

Podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.

Na základě uvedené definice je nutné u veřejné podpory zkoumat 4 základní kritéria definice veřejné podpory (Veřejná podpora,c2012):

- podpora je poskytnuta státem nebo z veřejných prostředků,
- podpora zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví podnikání a je selektivní,
- je ovlivněn obchod mezi členskými státy,
- je narušena nebo hrozí narušení soutěže.

Veřejná podpora není z pochopitelných důvodů dovoleným prostředkem. Je tedy možné ji poskytnout pouze v případě, že pro takové řešení bude nalezena opora v legislativě. Nejběžnější výjimkou, jak poskytnout legálně veřejnou podporu je ve formě podpory de minimis, regionální podpory či vyrovnávací platby za výkon veřejné služby v souladu s příslušnými pravidly. Pokud by byla veřejná podpora hojně využívána i tam kde není třeba, došlo by k závažnému narušení hospodářské soutěže. V případě poskytnutí veřejné podpory neoprávněně, může být sankcionován jak její poskytovatel, tak její příjemce a bude nutné veřejnou podporu navrátit bez jakékoliv náhrady pro obě strany. Pokud je Evropskou komisí rozhodnuto, že veřejná podpora byla poskytnuta protiprávně, je poskytovatel povinen vymoci veřejnou podporu zpět od subjektu, který tuto podporu neoprávněně čerpal. Příjemce udělenou podporu navrací v plné výši včetně úroků a zároveň se stávají neplatné veškeré smlouvy, které na základě neoprávněného poskytnutí byly podepsány. (Veřejná podpora,c2012)

3.3.3 Rozsudek Altmark

Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci Altmark (C-280/00). Dne 20. 12.

2011 Evropská komise přijala nové právní předpisy regulující poskytování vyrovnávací platby za výkon služeb obecného hospodářského zájmu, které nahrazují původní předpisy tzv. altmarského balíčku z roku 2005 (Služby obecného hospodářského zájmu, c2012):

- Rozhodnutí Komise ze dne 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen „Rozhodnutí SGEI“)
- Rámec Evropské unie pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby (dále jen „Rámec SGEI“)
- Sdělení Komise o použití pravidel Evropské unie v oblasti státní podpory na vyrovnávací platbu udělenou za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen „Sdělení SGEI“)

Cílem sdělení je vysvětlit základní souvislosti při používání pravidel státní podpory na vyrovnávací platbu v rámci státní podpory. Dne 25. 4. 2012 Evropská komise přijala Nařízení Komise (EU) č. 360/2012 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis pro podniky poskytující služby obecného hospodářského zájmu, podpora de minimis nesmí být u jednoho podniku za sobě jdoucí tři účetní období větší než 500 000 Euro. Díky tomuto právnímu předpisu mají pověřené podniky možnost čerpat podporu o 300 000 Euro vyšší, než je obecná podpora. (Služby obecného hospodářského zájmu, c2012)

V rozhodnutí Altmark soud stanovil 4 kumulativní podmínky, za jejichž splnění kompenzace (vyrovnávací platba) nepředstavuje zvýhodnění pro provozovatele SGEI. Je tedy vyloučen jeden z definičních znaků veřejné podpory a tudíž i kompenzace (vyrovnávací platba) vynaložená na poskytnutí SGEI nepředstavuje veřejnou podporu.

Jednotlivé podmínky rozhodnutí Altmark jsou následující (Veřejná podpora, c2012):

- subjekt, který je příjemcem vyrovnávací platby, musí být výkonem SGEI pověřen, a to jasně vymezeným způsobem,
- ukazatele pro kalkulaci výše vyrovnávací platby musí být stanoveny předem a objektivním způsobem,
- výše vyrovnávací platby nesmí překročit náklady vynaložené subjektem při plnění závazku veřejné služby po odečtení příslušných příjmů z tohoto závazku a přičtení

přiměřeného zisku (nástroje proti překompenzaci)

- subjekt pověřený výkonem veřejné služby byl vybrán v rámci řízení o zadání veřejné zakázky umožňující vybrat zájemce schopného poskytovat tyto služby za nejmenších nákladů pro územně samosprávný nebo na základě analýzy nákladů, jež by na výkon veřejné služby vynaložil průměrný, řádně řízený podnik, jež disponuje odpovídajícími technickými prostředky k plnění výkonu dané veřejné služby.

I pokud nejsou splněny uvedené podmínky, může být podpora shledána jako slučitelná. Rozhodujícími právními předpisy jsou Rozhodnutí SGEI a Rámec SGEI. Rozdíl mezi těmito právními akty spočívá v tom, že pokud jsou naplněny podmínky a limity Rozhodnutí SGEI, je kompenzace považována za veřejnou podporu slučitelnou bez povinnosti oznámení Komisi. Pokud vyrovnávací platba nesplňuje daná kritéria, je nutné nechat podporu schválit komisi. Pokud není jiná možnost poskytnutí podpory, je možné podpora de minimis podle zvláštního Nařízení Komise (EU) č. 360/2012 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu malého rozsahu udílenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu. (Veřejná podpora, c2012)

Poskytovatelé sociálních služeb většinou poskytují služeb více a u poskytování služby v režimu de minimis by se těžko vešli do limitu, který je stanoven dle Nařízení Komise ve výši 500 000 EUR za tři po sobě jdoucí účetní období, což vychází cca. 13,5 mil. korun, tudíž 4,5 milionu na rok, což překročí rozpočet jedné sociální služby, natož pokud jich poskytovatel má zaregistrováno více.

3.4 Financování sociálních služeb

V této kapitole jsou popsány možné finanční zdroje pro financování sociální služby jak z veřejných zdrojů, tak i přímo od uživatelů služby. Rozpočtová skladba je u různých služeb velmi různorodá, ale většina služeb je vždy financována na jeden rok a z více zdrojů.

3.4.1 Vícezdrojové financování

Sociální služby v České republice jsou zpravidla financovány z více zdrojů. Převážně se jedná o Ministerstvo práce a sociálních věcí, kraj, kde je služba poskytována a obec ve které je poskytována. Podle jednotlivých druhů služby jsou obvykle financovány i z jiných zdrojů. Významným zdrojem příjmů jsou i tržby od uživatelů služby, které mají za povinnost poskytovatelé služeb vybírat ve výši dle vyhlášky Ministerstva práce

a sociálních věcí. Velkou nevýhodou vícezdrojového financování je obtížná kontrola, zda nebylo na službu vydáno příliš mnoho prostředků na stejný nebo podobný účel, jelikož každý poskytovatel dotace jednotlivě kontroluje svou poskytnutou dotaci a kontrola celkové služby je složitější. (Matoušek, 2011, s. 68)

Jedním ze základních principů poskytování sociálních služeb je princip jejich vícezdrojového financování, proto je důležité zkoumat, jakým způsobem se jednotlivé zdroje včetně jednotlivých obcí podílejí na financování dané sociální služby a jak zde vykonávají přenesenou státní správu. V rámci různých průzkumů bylo dokázáno, že obce o podílu nákladů nemají přehled. (Průša, 2007, s. 46)

3.4.2 Státní rozpočet

Stát vytváří podmínky pro fungování služeb a reguluje sociální klima, tlumí sociální napětí a rozvíjí sociální činnost tak aby jednotliví poskytovatelé sociálních služeb mohli své služby provozovat. Tyto role se v transformačním procesu promítají ve vytváření podmínek pro zabezpečení sociální průchodnosti ekonomické reformy, tedy ve vytvoření mechanismů pro absorpci jejich důsledků tak, aby došlo k její akceptaci obyvatelstvem. K zabezpečení tohoto úkolu má stát k dispozici soustavu nástrojů právní, institucionální a finanční povahy (Průša, 2007, s. 20)

3.4.3 MPSV

Ze státního rozpočtu se na financování sociálních služeb nejvíce podílí Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zároveň je i garantem kvality sociálních služeb, jelikož řídí jejich kontrolu prostřednictvím Inspekcí kvality sociálních služeb. Od účinnosti zákona č. 108 do konce roku 2014 poskytovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí dotace přímo poskytovatelům sociálních služeb na základě ohodnocené žádosti pracovníky krajského úřadu a následném schválení dotační komisí na ministerstvu.

Od roku 2015 byl dokončen přechod financování sociálních služeb z Ministerstva práce a sociálních věcí na jednotlivé kraje, kdy kraj podá žádost na ministerstvo na přidělení peněz na zajištění sociálních služeb a následně je rozdělí mezi jednotlivé poskytovatele na základě svých pravidel.

3.4.4 Ostatní ministerstva a Úřad vlády

Na financování sociálních služeb se mohou podílet i ostatní resorty státní správy, například Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo vnitra. Jedná se vždy spíše o doplňkové zdroje

k některým specifickým aktivitám, které všeobecně dané ministerstvo zaštiťuje.

Mezi další důležité zdroje u některých služeb patří úřady vlády, jedná se převážně o Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky u služeb, kteří pracují s uživateli závislími popřípadě ohroženými závislostí na drogách, Rada vlády pro záležitosti romské komunity pro služby, které s takovými uživateli pracují anebo pro národnostní menšiny či v oblasti lidských práv a rovných příležitostí žen a mužů.

I nadále zůstává Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytovatelem dotací u služeb, které mají celostátní působnost. Těmto poskytovatelům služeb poskytuje ministerstvo dotaci přímo na základě vyhlášeného řízení a na základě doporučení komise, která se schází přímo na ministerstvu.

3.4.5 Krajské rozpočty

Dalším významným zdrojem financování sociálních služeb jsou jednotlivé kraje. Podílí se na financování služeb na svém území. Každý kraj peníze ze svého rozpočtu přiděluje jiným způsobem. Některé kraje vypisují dotační řízení a to buď jako žádost o dotaci z rozpočtu nebo jako grantový příspěvek, jiní v rámci žádosti o ministerské dotace přispějí na službu.

3.4.6 Obecní rozpočty

Významnou částí je zároveň obecní rozpočet. Obec má povinnost se postarat o své občany, avšak nikde není definováno, jakým způsobem. Zákon o sociálních službách tuto problematiku neřeší.

V praxi funguje větší podíl a odpovědnost větších obcí, jelikož služby se většinou nachází v jejich katastru. Roli obcí v systému popisuje Průša (2007, s. 20) následovně: „Se snižováním aktivit státu se zvyšuje role obcí v sociální oblasti. Obec je totiž základní občanskou komunitou, která je občanu po rodině nejbližší a která svými sociálními aktivitami tedy může chránit jeho sociální zájmy. Rizikové sociální jevy jsou, a i nadále budou, místně velmi výrazně diferencovány, obec a region je místem jejich řešení. Nezvládnutí takových jevů v místě, tj. v obci, může být zdrojem širší společenské destabilizace. Řešení mnoha sociálních problémů spočívá výhradně na obcích.“

Stát a jeho orgány mohou pomáhat obci, ale skutečný přehled a kontrola musí být ze strany obce. Obec v zájmu občana vstupuje do kontaktu se státem, postupně vznikají nové vztahy mezi občanem a obcí, občanem a státem, ale také relativně nový vztah mezi obcí, hledající pomoc pro svého občana, a státem. Např. problém chudoby je možno řešit

poskytnutím sociální dávky, ale chudoba, to je především izolace, která vede k napětí a k postupné ztrátě schopnosti dostát běžným zvyklostem občanských kontaktů. Nikdo jiný, než obec, jako pospolitost občanů nemůže v tomto případě pomoci problém správně a včas vyřešit. Pouze pokud budou vztahy jasně definovány, může dojít k řádné pomoci občanovi. (Průša, 2007, s. 20)

3.4.7 Úhrady za služby

U některých sociálních služeb se podílí uživatel na financování služby. Nejvíce se jedná o pobytové služby, dále pak služby pro občany, kteří pobírají příspěvek na péči. Maximální možnou úhradu stanovuje vyhláška a pro příklad jsem vybral několik paragrafů, které definují výši úhrady za jednotlivé úkony sociální služby dle paragrafů poskytování (Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách):

- Maximální výše úhrady za poskytování osobní asistence činí 130 Kč za hodinu, podle skutečně spotřebovaného času nezbytného k zajištění úkonů; pokud poskytování služby, včetně času nezbytného k zajištění úkonů, netrvá celou hodinu, výše úhrady se poměrně krátí.
- Maximální výše úhrady za poskytování pečovatelské služby činí 130 Kč za hodinu, podle skutečně spotřebovaného času nezbytného k zajištění úkonů, za úkony uvedené v odstavci 1 písm. a) a b), písm. c) bodech 3 a 4, písm. d) bodech 1 až 5 a písm. e); pokud poskytování těchto úkonů, včetně času nezbytného k jejich zajištění, netrvá celou hodinu, výše úhrady se poměrně krátí, za úkon uvedený v odstavci 1 písm. c) bodě 1170 Kč denně za poskytnutí celodenní stravy v rozsahu minimálně 3 hlavních jídel 2. 75 Kč za oběd, včetně provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy, 30 Kč za úkon uvedený v odstavci 1 písm. c) bodě 2,115 Kč za úkon uvedený v odstavci 1 písm. d) bodě 6,70 Kč za kilogram prádla za úkony uvedené v odstavci 1 písm. d) bodech 7 a 8.
- Maximální výše úhrady za poskytování tísňové péče se rovná skutečným nákladům na provoz technických komunikačních prostředků.
- Maximální výše úhrady za poskytování sociálních služeb v týdenních stacionářích činí 210 Kč denně celkem za úkony uvedené v odstavci 1 písm. a), včetně provozních nákladů souvisejících s poskytnutím ubytování, za úkon uvedený v odstavci 1 písm. b) 170 Kč denně za celodenní stravu,

75 Kč za oběd, včetně provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy.

Maximální výše úhrady za poskytování sociálních služeb v domovech pro seniory činí a) 210 Kč denně celkem za úkony uvedené v odstavci 1 písm. a), včetně provozních nákladů souvisejících s poskytnutím ubytování b) za úkon uvedený v odstavci 1 písm. b) 170 Kč denně za celodenní stravu, 75 Kč za oběd, včetně provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy.

3.4.8 Úhrady od zdravotních pojišťoven

Některé služby jsou zároveň financovány úhradami ze zdravotních pojišťoven a to zejména služby pobytové. Ministerstvo práce a sociálních věcí dbá na důsledném oddělování nákladů, které jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou, jelikož ty jsou již jednou zaplacené.

3.4.9 Evropská unie

V rámci programovacího období Evropské unie dochází k financování části služeb prostřednictvím Evropského sociálního fondu a v rámci aktivního boje Evropské unie proti chudobě.

Poskytovatelé služby si napsali žádost o financování do konkrétní výzvy v rámci grantového programu, a pokud uspěli, měli jistotu zdrojů na dobu delší než jeden rok, což je velká výhoda, jelikož ostatní zdroje jsou většinou pouze na jeden rok.

Dalším častějším jevem je poskytování sociální služby prostřednictvím individuálního projektu. Územně samosprávný celek, většinou se jednalo o kraje, si požádal o financování na vybrané sociální služby z prostředků Evropského sociálního fondu a na základě zákona o veřejných zakázkách soutěžil dodavatele, kteří pro něj danou službu provozovali.

3.4.10 Ostatní zdroje

Ostatními zdroji mohou být nadace a to jak tuzemské, tak zahraniční, Nadace rozvoje občanské společnosti, Výbor dobré vůle, Pomozte dětem a nadace mobilních operátorů a obchodních řetězců, které pořádají různé kampaně v rámci svých programů společenské odpovědnosti firem, dále se jedná o různé sponzorské dary, dary od drobných dárců, sbírky, benefiční koncerty a jiné dary. Řadíme zde i dotované odpisy. Pokud poskytovatel nakoupí nějaké vybavení z investiční dotace, nebo daru, musí odpisy tohoto dlouhodobého majetku účtovat nejen do nákladů, ale i do tržeb.

3.5 Přejchod financování z MPSV na Kraje

Dotace ze státního rozpočtu rozdělovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí. Díky několika faktorům, jako například evropské legislativě a veřejné podpoře a také díky zvyšování kvality a lepšího odrážení regionálních specifí, byl započat přechod financování sociálních služeb z ministerstva na kraje nejdříve tak, že žádosti poskytovatelů hodnotily jednotlivé kraje a dávaly doporučení dotační komisy. Od roku 2015 přidělí ministerstvo peníze jednotlivým krajům, které je rozdělují na základě svých pravidel přímo poskytovatelům služeb.

3.5.1 Přípravy

V České republice byl dlouhodobě připravován přechod financování sociálních služeb z Ministerstva práce a sociálních věcí na jednotlivé kraje. Hlavním argumentem bylo, že krajské úřady mohou lépe reflektovat aktuální potřeby klientů v dané lokalitě a rychleji reflektovat potřeby uživatelů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhodnotilo na základě výzkumu posudek, že vzhledem k demografické křivce a ostatním faktorům je současný systém financování dlouhodobě neudržitelný a zároveň se chce zaměřit i na zvýšení kvality poskytování služeb, což je v současném systému rozdělování finančních prostředků z centrální úrovně též velice obtížně realizovatelné. (Národní strategie rozvoje sociálních služeb na rok 2015, c2014, s. 10-11)

S ohledem na uvedená fakta realizuje MPSV tyto iniciační kroky, které budou dále rozpracovány do legislativní úpravy (Národní strategie rozvoje sociálních služeb na rok 2015, c2014, s. 10-11):

- posílení odpovědnosti krajů v oblasti dotací přesunem části dotačního řízení na kraje,
- ponechání kontrolních mechanismů v rámci dotačního řízení vůči krajům na úrovni MPSV,
- zvýšení transparentnosti dotačního řízení zaváděním prvků mechanismu vyrovnávací platby formou pověřovacího aktu, která zajistí víceleté financování a zjednodušení celého systému financování,
- využití kalkulačních vzorců, jako nástrojů pro zvýšení transparentnosti dotačního řízení,

- hodnocení dalších možností jednotlivých zdrojů financování sociálních služeb,
- vytvoření personálních a materiálních standardů, které budou objektivizovat minimální kvalitativní nároky na zajištění sociálních služeb.

Ministerstvo má za cíl decentralizovat financování sociálních služeb hlavně z důvodu toho, aby rozdělování dotačních prostředků odráželo místní potřeby jak uživatelů sociálních služeb, tak i jejich poskytovatelů. Dalším cílem je i implementace evropské legislativy. Dle evropského práva patří sociální služby mezi služby obecného hospodářského zájmu, a tudíž zakládají veřejnou podporu. Jednou z možností, jak danou situaci řešit je poskytnout dotace na služby v režimu de minimis, avšak vzhledem k finančním limitům není možné dotace větším poskytovatelům poskytnout v adekvátní výši, proto se ministerstvo rozhodlo dotace poskytovat na základě vyrovnávací platby. Vyrovnávací platba nastavuje jednotné podmínky pro poskytovatele služeb, kdy je předem znám poskytovatelům její výpočet včetně přiměřeného zisku dle pravidel evropské komise. Poskytovatelé dostanou finanční prostředky a v případě získání prostředků z dalších zdrojů vrátí vznikající přeplatky. Pro vyrovnávací platbu musí být každý poskytovatel sociální služby pověřen pověřovacím aktem, kterým ho poskytovatel dotace pověří k výkonu služby obecného hospodářského zájmu. Tato pověření vydávají krajské úřady na základě definované sítě sociálních služeb, což byl též jeden z argumentů, proč došlo k přechodu financování sociálních služeb z ministerstva na kraje. (Národní strategie rozvoje sociálních služeb na rok 2015, c2014, s. 10-11)

3.5.2 Síť sociálních služeb

Sítí sociálních služeb se rozumí soubor sociálních služeb, které v dané lokalitě v našem případě v daném kraji dostatečně a v potřebném rozsahu a kvalitě vede k naplňování sociálního smíru a k naplňování základních paragrafů zákona o sociálních službách a sociální politiky státu. Síť sociálních služeb zavazuje jak poskytovatele dotace, tak poskytovatele služeb k dlouhodobému plánování na základě střednědobých plánů sociálních služeb a neustále hodnotit efektivitu, dostupnost a potřebnost sociálních služeb. (Národní strategie rozvoje sociálních služeb na rok 2015, c2014, s. 12-13)

Hlavní povinností tvůrce sociálních služeb v našem případě kraje je optimálně nastavit kapacity tak, aby se dostalo pomoci všem potřebným v daném místě. Zároveň je nutné sladit výši poskytnutých příspěvků, které se rozhodnout dát instituce do jednotlivých

služeb a zároveň rozhodovat, jaké služby bude nutné z nedostatku financí omezovat či rušit a zároveň komunikovat s veřejností, jaké případné omezení či rušení služeb bude mít negativní dopady na sociální klima v daném území. Každý poskytovatel dotace a pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu musí mít síť jasně definovanou, popsány jednotlivé procesy a musí být ze strany kraje řízená. V síti sociálních služeb jsou definovány pouze základní činnosti jednotlivých služeb dle paragrafů Zákona o sociálních službách a dle vyhlášky číslo 505 provádějící zákon o sociálních službách. Dále je nutné mít striktně vyspecifikováno, které aktivity jsou placeny z jiných zdrojů, například od zdravotních pojišťoven a tyto aktivity z finančního rámce sítě sociálních služeb vyjmout. (Metodiky pro vytváření optimální krajské sítě sociálních služeb a pro plánování finančních prostředků v rámci procesů vytváření krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, 2011-2012, s. 12)

3.5.3 Transparentnost neziskových organizací

Jedním z hlavních důvodů a argumentů pro přechod byla malá transparentnost poskytovatelů sociálních služeb. O jejich nedostatečném vykazování mluví Bachmann (2012, s. 111) ve svém článku: „Z uvedených výsledků je zřejmé, že stav webové transparentnosti českých neziskových organizací je tristní. Ačkoli některé hodnoty webové dostupnosti nemusejí vypadat tak problematicky, při využití přístupů uplatňovaných ve výzkumu zaměřeném na hodnocení kvality webových stránek veřejné správy nebo při měření zákaznických služeb, by hodnoty byly mnohem nižší. Zde je totiž úroveň elektronické transparentnosti dána součinem dostupnosti aktuálních webových stránek, stanov organizace, výroční zprávy informací o hospodaření. Předložené výsledky v oblasti transparentnosti potvrzují některá další zjištění již realizovaného výzkumu T. Rohrbachera, v jiných oblastech pak ukazují na možné zvýšení úrovně internetové transparentnosti zkoumaných neziskových organizací. Zároveň studie přináší další nové poznatky, které dosud zkoumány nebyly, a to v oblastech aktuálnosti webových stránek, prezentace účelu existence organizace, transparentních účtů aj. Přestože jsou občanská sdružení hlavním reprezentantem neziskového sektoru, mají specifický charakter a výzkum je tedy třeba zmapovat i u dalších právních forem působících v občanské společnosti.“

3.6 Shrnutí teoretické části

V praktické části využiji veškeré poznatky z teoretické části, které jsem čerpal buď ze zákona anebo z literatury, která se odkazuje či vychází ze zákona, nenašel jsem zásadní

rozpor mezi jednotlivými názory. Literatury není na dané téma příliš mnoho. Více zdrojů jsem našel pro obecné definování sociálních služeb, což je velice důležité, protože z těchto základů budu vycházet v praktické části.

Méně literatury jsem našel o samotném financování sociálních služeb, což jsem doplňoval vlastními poznatky, které díky dlouholeté praxi ve financování sociálních služeb mám.

V praktické části využiji kategorizaci a formy poskytování jednotlivých služeb, jelikož tyto informace jsou zásadní pro výpočet přidělených dotací. V teoretické části jsem se dále zaměřil na hlavní důvody, proč přešlo financování sociálních služeb v České republice z Ministerstva práce a sociálních věcí na kraje a že to bylo připravováno delší dobu v souladu evropskou legislativou a že přechod byl nutný z hlediska veřejné podpory, tak aby mohli být sociální služby u nás finančně podporovány legálním způsobem a nebyla narušena hospodářská soutěž.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

Hlavním cílem praktické části je navržení řešení, jakým způsobem by bylo ideální financovat sociální služby, neboť po přechodu financování sociálních služeb z MPSV na kraje si každý kraj určil svoje zásady a pravidla.

Hlavní cíl práce má být naplněn na základě komparace tří krajů a to Kraje Vysočina, Jihočeského kraje a Jihomoravského kraje. Byl vybrán jeden kraj v Čechách, jeden na Moravě, což jsou již tradiční kraje, a Kraj Vysočina, jakožto zástupce nově vzniklých krajů s mladou historií, který vznikl převážně z bývalých okrajových okresů krajů Jihočeského a Jihomoravského.

Pro porovnání metodik a zásad jednotlivých krajů pro poskytování sociálních služeb byl vybrán rok 2015, protože v době psaní této práce byly již podány žádosti o dotace a zároveň i podáno a zkontrolováno vyúčtování dotace.

Praktická část je rozdělena na kapitoly, které řeší problematiku z metodik pro poskytnutí dotace a na jednotlivé podkapitoly, které se nejdříve postupně zaměřují na jednotlivé kraje a po té na diskuzi a porovnání situace. První kapitola se zaměřuje na představení a demografické a geografické údaje o jednotlivých krajích, dále se práce zabývá obecnými podmínkami, výpočtem jednotlivých dotací dle formy poskytování, dále uznatelnými a neuznatelnými náklad, podáním žádosti o dotace a jejich vyúčtováním a závěrečnou diskuzí.

4.1 Porovnání jednotlivých krajů

Úvodní kapitola se zaměřuje na geografické porovnání vybraných krajů a jejich zvláštnostem oproti ostatním. Geografické uspořádání je důležité vzhledem k terénním službám a pro další údaje vhodné ke srovnávání možností k poskytování jednotlivých sociálních služeb.

4.1.1 Kraj Vysočina

Kraj Vysočina leží uprostřed České republiky v sousedství Jihočeského, Jihomoravského, Pardubického a Středočeského kraje. Jedná se o kraj s vnitrozemskou polohou, a proto se jeho hranice nedotýkají hranic ČR. Převažující povrch je pahorkatina Českomoravské vrchoviny. Region je atraktivní díky čistému ovzduší, velkému množství zdravých lesů a vodohospodářsky velmi významnými vodními plochami.

Rozlohou 6 796 km² (od 1. 1. 2005) se kraj řadí mezi regiony nadprůměrné velikosti – pouze 4 kraje ČR mají větší plošnou velikost. Území Kraje Vysočina se

administrativně člení na 5 okresů, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a 26 obvodů pověřených obecních úřadů (POÚ). Základní samosprávnou jednotkou jsou obce, kterých je v kraji 704 (stav od 1. ledna 2005). Pro Kraj Vysočina je charakteristické nízké osídlení v městských aglomeracích a velké množství velmi malých obcí. Průměrná obec na Vysočině má 726 obyvatel. Nejmenší obce (do 199 obyvatel) představují téměř polovinu jejich celkového počtu, žije v nich ale pouze 8 % obyvatelstva kraje. Naopak na čtyři města s více než 20 tisíci obyvateli připadá více jak čtvrtina obyvatel kraje. Na konci roku 2012 žilo v celkem 34 městech Kraje Vysočina 57,1 % z celkového počtu obyvatel kraje, což je o 0,2 procentního bodu méně než v předchozím roce. Meziroční úbytek obyvatel, a to především úbytek stěhováním, byl zaznamenán téměř ve všech městech, v absolutním vyjádření však nejvíce v Třebíči a Žďáru nad Sázavou.

Na území Kraje Vysočina žilo ke konci roku 2012 celkem 511 207 obyvatel, z toho 50,4% žen. Od roku 2009 se na Vysočině projevuje neustálý pokles počtu obyvatel v důsledku nízké natality a migrace obyvatel do jiných koutů republiky. Největší podíl osob je ve věku 15 až 64 let V roce 2007 bylo o 459 osob nad 65 let více než dětí do 15 let, v roce 2012 již byl rozdíl 12 257 osob a trend neustále stoupá. Nezaměstnanost v Kraji Vysočina se do roku 2008 snižovala, od roku 2008 byl prudký nárůst, který postupně klesal, a dnes je opět kolem 5% (Dotační řízení MPSV na rok 2015 - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Kraje Vysočina a jeho aktualizaci pro rok 2015, c2014, s. 4-5)

V Kraji Vysočina bylo registrováno dle registru Ministerstva práce a sociálních služeb 288 sociálních služeb.

4.1.2 Jihočeský kraj

V Jihočeském kraji není příliš mnoho průmyslových podniků, kraj si zakládá na vysoké krajinné hodnotě a to na základě chráněných krajinných oblastí, velkém množství rybníků a borových lesů, četných rašeliništích, venkovských kostelech a hospodářských staveních. V kraji se nachází i horská krajina, zasahuje do něj Šumava, Novohradské hory a Blanenský les. Na východě kraje v okolí Jindřichova Hradce se nachází Česká Kanada. (Jižní Čechy, 2016)

V Jihočeském kraji bylo k 1. 5. 2014 registrováno Krajským úřadem Jihočeského kraje 343 sociálních služeb, které poskytuje celkem 143 registrovaných poskytovatelů sociálních služeb. Na území působí též poskytovatelé, kteří mají sídlo mimo kraj a jsou tedy registrovány pod jinými krajskými úřady či Hlavním městem Prahou, nebo služby, které mají působnost ve více regionech nebo celorepublikovou. Nejlepší dostupnost

sociálních služeb je v krajském městě České Budějovice, pak v bývalých okresních městech Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor a dále v obcích s rozšířenou působností. Problematická je dostupnost ambulantních a terénních služeb v menších obcích (I. a II. typu), a to zejména v příhraničních a málo osídlených oblastech. (Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje, c2014)

4.1.3 Jihomoravský kraj

V zařízeních na území Jihomoravského kraje je k 1. 9. 2014 poskytováno celkem 547 sociálních služeb registrovaných podle zákona o sociálních službách, na území kraje jsou zastoupeny všechny legislativně vymezené druhy. V roce 2011 registroval kraj o 24 služeb méně. K rozvoji služeb dochází na základě komunitního plánování jednotlivých obcí a svazků obcí tak, aby byly zohledněny jednotlivé potřeby v daném území.

Nabídka služeb je v rámci území kraje rozložena nerovnoměrně, nejméně služeb je v okrese Brno-venkov (46), zatímco nejvíce služeb má město Brno (251). Nastavení služeb pro jednotlivé okresy probíhá díky optimalizaci krajské sítě na úrovni jednotlivých okresů. Z hlediska základních kategorií služeb jsou v JMK nejvíce zastoupeny služby sociální péče, které tvoří 54% ze všech poskytovaných služeb (Střednědobý plán JMK, c2014)

4.1.4 Porovnání odlišností

Základní demografické údaje jsou přehledně znázorněny v následující tabulce:

Tabulka 4 Demografické údaje vybraných krajů

Údaj/Kraj	Kraj Vysočina	Jihočeský kraj	Jihomoravský kraj
Rozloha:	6 796 km ²	10 056 km ²	7 195 km ²
Počet Obyvatel	511 207	637 834	1 175 023
Hustota zalidnění	75 obyvatel/km ²	63 obyvatel/km ²	163 obyvatel/km ²
Počet okresů	5	7	7
Počet správních obvodů obcí s rozšířenou působností	15	17	21
Počet správních obvodů obcí s pověřeným úřadem	26	37	34

Zdroj: Vlastní zpracování

Kraj Vysočina je nejmenším krajem dle veškerých demografických ukazatelů. Jihočeský kraj je rozlohou největší kraj, ale na druhou stranu je zde málo obyvatelstva,

tudíž má nejnižší hustotu zalidnění, což výrazně prodražuje terénní formy poskytování sociálních služeb. Jihomoravský kraj má nejvíce obyvatel a více než dvojnásobnou průměrnou hodnotu osídlení, než ostatní kraje.

Nejvíce sociálních služeb bylo registrováno v Jihomoravském kraji a to 547, na druhém místě v Jihočeském kraji a to 343, nejméně v Kraji Vysočina a to 288. V Jihomoravském kraji vychází jedna registrovaná služba na 2 148 obyvatel, v Jihočeském kraji 1 860 a v Kraji Vysočina na 1 775. V Jihomoravském kraji je více hustota zalidnění, tudíž je tam sice méně služeb na obyvatele, ale mají zase vyšší kapacity.

I když má každý kraj různá specifika co do počtu obyvatel a rozlohy, je možno tato čísla srovnávat, protože při přepočtení sociálních služeb na obyvatele a hustotu osídlení vycházejí čísla velmi podobně.

4.2 Obecné podmínky

Na začátku každé metodiky či zásad pro poskytování dotací na sociální služby jsou obecné podmínky, kdo může žádat o dotace, vyplývající ze zákona o sociálních službách. Dále je zde představeny základní pojmy a definice.

4.2.1 Zásady zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování dotace

Zásady pro poskytování dotace stanovilo zastupitelstvo Kraje Vysočina a týká se nejen přidělování dotací ze státního rozpočtu od Ministerstva práce a sociálních věcí, ale i rozdělování financí z rozpočtu Kraje Vysočina. Dotace jsou poskytovány pouze registrovaným sociálním službám a to dle zákona číslo 108/2006 Sb. O sociálních službách.

Dále se zásady zabývají vysvětlení základních pojmů: dotace je finanční příspěvek neinvestičního charakteru, poskytovatelem je fyzická nebo právnická osoba poskytující sociální služby dle zákona, dále vymezení pojmů, kdo je žadatel, poskytovatel a příjemce dotace.

V další části se zaměřuje na optimální výši dotace, reálnou výši dotaci, redukční koeficienty a finanční vypořádání. (Dotační řízení MPSV na rok 2015, c2014)

4.2.2 Principy, priority a pravidla stanovení výše účelové dotace na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2015 v Jihočeském kraji

Metodika Jihočeského kraje v úvodu popisuje změny ve financování sociálních služeb a dále se zaměřuje na střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a jeho stručný popis. Dále se zabývá účelem dotace a zaměřením podpory, kde striktně vymezuje dotaci

pouze na základní činnosti sociálních služeb dle zákona.

V následujícím odstavci se zaměřuje na vymezení základních pojmů, jako co je dotace, kdo je žadatelem, kdo poskytovatelem a příjemcem, opět se vrací ke střednědobému plánu a neoprávněným použitím peněžních prostředků.

V další části se zaměřuje na optimální a reálnou výši prostředků. Po té na výši dotací kraji a zároveň se odkazuje na výpočty jednotlivých dotací. Dále se zaměřuje na podmínky pro poskytnutí dotace. (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014)

4.2.3 Pravidla dotačního řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb

Jihomoravský kraj se na začátku obecných kritérií zaměřuje na rovný a nediskriminační přístup ke všem poskytovatelům sociálních služeb a na vyloučení střetu zájmů.

V další části se již zaměřuje na účel dotace, na poskytovatele a příjemce a na střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji. Dále poukazuje na to, jak danou dotaci využít (Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb, c2014)

4.2.4 Shrnutí všeobecných informací z příruček a návrh řešení

Úvodní část všech metodik se zabývá všeobecnými podmínkami k poskytnutí dotací a k základním pojmům, kdo je žadatel, kdo poskytovatel, kdo příjemce atd. Kraj Vysočina a Jihočeský kraj mají úvod velmi podobný, je vidět, že vycházel z stejného metodického podkladu. Jihomoravský kraj má úvod trochu odlišný, daleko stručnější než ostatní dva kraje.

Ve všech porovnávaných krajích byly informace podávány prostřednictvím metodiky velice podobné a všeobecné podmínky jsou stejné.

Informace podávané v úvodu příruček jsou dostatečné a přehledně podané, tudíž není třeba v této části žádných změn.

Sjednocení všeobecných příruček v rámci krajů tak, aby byly všude stejné, by neměl být problém. Některá specifika by si mohly kraje dle svých odlišností doplnit tak, aby poskytování dotací mohlo být jednotné.

4.3 Výpočet dotace u pobytových služeb

Výpočet dotací na jednotlivé služby se liší podle druhu služby a podle formy poskytování a v jednotlivých krajích. Pro porovnání je tedy nejvhodnější zaměřit se na jednotlivé druhy i skupiny služeb jednotlivě. Pobytové služby jsou hodnoceny dle

takzvaných lůžkodnů, což je počet dní poskytované sociální služby na počet lůžek v lůžkovém zařízení.

4.3.1 Kraj Vysočina

Výpočet pro služby sociální prevence:

Výpočet finanční podpory na uvedené druhy služeb sociální prevence – služby s lůžkovou kapacitou (Dotační řízení MPSV na rok 2015, c2014):

$$FP_s = (FP * L) - (SU * L) - a * (FP * L)$$

FPS = finanční podpory na lůžko – úhrada od uživatelů služby na lůžko – povinný podíl spolufinancování služby

FPS – finanční podpora na příslušný druh sociální služby

FPD – stanovená hodnota finanční podpory na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb, která odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) nákladům na 1 lůžko/den (hodnota bude pro příslušný rok upravována - upřesňována s ohledem na výstupy analýz nákladovosti jednotlivých druhů služeb)

SU – stanovená obvyklá sazba úhrady od uživatelů služby na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb - obvyklá sazba úhrady je stanovena s ohledem na maximální sazby stanovené prováděcí vyhláškou k zákonu o sociálních službách a na základě obvyklé obsazenosti lůžek uživateli (odpovídá minimální stanovené úhradě), přičemž hodnota bude pro příslušný rok upravována - upřesňována s ohledem na výstupy analýz nákladovosti jednotlivých druhů služeb

L – celkový plánovaný počet lůžkodnů (údaj uvedený v žádosti o finanční podporu služby, stanoven na základě počtu registrovaných lůžek a plánované doby poskytování služby v příslušném roce)

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu <0; 1).

FP je stanovena na lůžko se zohledněním těchto příjmů (zdrojů):

- úhrady od uživatelů služby,
- úhrady za poskytovanou zdravotní péči z veřejného zdravotního pojištění,
- povinné spolufinancování služby z jiných zdrojů (zejména z rozpočtů samospráv).

Výpočet finanční podpory na uvedené druhy služeb sociální péče – pobytová forma (Dotační řízení MPSV na rok 2015, c2014):

Pro domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, pro domovy se zvláštním režimem a týdenní stacionáře:

$$\text{FPS} = (\text{k} * \text{FP} * \text{L}) - (\text{SU} * \text{L}) - (\text{SZ} * \text{LU}) - \text{a} * (\text{k} * \text{FP} * \text{L})$$

FPS = finanční podpora na lůžko se zohledněním struktury uživatelů služby – úhrada od uživatelů služby na lůžko – úhrada ze zdravotního pojištění na lůžko – povinný podíl spolufinancování služby

Pro odlehčovací služby, chráněné bydlení, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče:

$$\text{FPS} = (\text{k} * \text{FP} * \text{L}) - (\text{SU} * \text{L}) - \text{a} * (\text{k} * \text{FP} * \text{L})$$

FPS = finanční podpora na lůžko se zohledněním struktury uživatelů služby – úhrada od uživatelů služby na lůžko – povinný podíl spolufinancování služby

FPS – finanční podpora na příslušný druh sociální služby

FP – stanovená hodnota finanční podpory na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb, která odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) nákladům na 1 lůžko/den (hodnota bude pro příslušný rok upravována - upřesňována s ohledem na výstupy analýz nákladovosti jednotlivých druhů služeb)

SU – stanovená sazba úhrady od uživatelů služby na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb (hodnota bude pro příslušný rok upravována - upřesňována s ohledem na výstupy analýz nákladovosti jednotlivých druhů služeb)

SZ - stanovená sazba úhrady z veřejného zdravotního pojištění na 1 lůžko/den se zohledněním stupně závislosti uživatelů služby (pouze u 4 druhů služeb) - (hodnota bude pro příslušný rok upravována - upřesňována s ohledem na výstupy analýz nákladovosti jednotlivých druhů služeb)

L – celkový plánovaný počet lůžkodnů (údaj uvedený v žádosti o finanční podporu, stanoven na základě počtu registrovaných lůžek a plánované doby poskytování služby v příslušném roce, je-li služba v roce poskytována od 1. ledna do 31. prosince, pak plánovaný počet lůžkodnů se rovná počet lůžek krát 365 kalendářních dnů)

LU – celkový plánovaný počet lůžkodnů obsazených uživateli ve III. a IV. stupni závislosti příspěvku na péči

k – koeficient zohledňující strukturu uživatelů služby, hodnoty koeficientu jsou v intervalu (0; 1)

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu <0; 1).

4.3.2 Jihočeský kraj

Výpočet dotace - služby sociální prevence – pobytová a ambulantní

forma služby s lůžkovou kapacitou (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014):

- azylové domy (§57),
- domy na půl cesty (§58),
- noclehárny (§ 63),
- služby následné péče (§64) – pouze v případě pobytové formy služby,
- terapeutické komunity (§68),
- sociální rehabilitace (§ 70) – pouze v případě pobytové formy služby.

$$D = (DS * L) - (SU * L) - a * (DS * L)$$

Dotace = dotace na lůžko – úhrada od uživatelů služby na lůžko – povinný podíl spolufinancování služby

D – dotace na příslušný druh sociální služby,

DS = stanovená hodnota dotace na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb, která odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) nákladům na 1 lůžko/den s ohledem na výstupy analýz nákladovosti MPSV

SU – stanovená obvyklá sazba úhrady od uživatelů služby na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb - obvyklá sazba úhrady je stanovena s ohledem na maximální sazby stanovené prováděcí vyhláškou k zákonu o sociálních službách a na základě obvyklé obsazenosti lůžek uživateli (odpovídá minimální stanovené úhradě), v případě nocleháren je obvyklá sazba úhrady stanovena s ohledem na sazby úhrady stanovené poskytovateli služeb v kraji

L – celkový plánovaný počet lůžkodnů (údaj uvedený v žádosti o finanční podporu služby, stanoven na základě počtu registrovaných lůžek a plánované doby poskytování služby v příslušném roce)

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu <0; 1)

Výpočet dotace - služby sociální péče – pobytová forma služby:

- odlehčovací služby (§ 44),
- týdenní stacionáře (§ 47),
- domovy pro osoby se zdravotním postižením (§ 48),
- domovy pro seniory (§ 49),
- domovy pro osoby se zvláštním režimem (§ 50),
- chráněné bydlení (§ 51),

sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče (§52).

Pokud je uživatelům služby poskytována zdravotní péče podle § 36 zákona o sociálních službách, a to prostřednictvím vlastních zaměstnanců zařízení, zohledňují se i obvyklé (průměrné) úhrady z veřejného zdravotního pojištění.

U dotace v případě služeb - domovy pro osoby se zdravotním postižením, týdenní stacionáře, domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem se prostřednictvím koeficientu (k) zohledňuje předpokládané složení uživatelů podle příspěvku na péči. Dotace je krácena v případě, že služba vykazuje více než 20% podíl uživatelů bez příspěvku na péči na celkovém počtu uživatelů služby.

Předpokládané složení uživatelů podle stupňů závislosti příspěvku na péči, které je uvedeno poskytovatelem služby v žádosti o finanční podporu, je předmětem věcného hodnocení žádosti, a to zejména s ohledem na jeho složení za předchozí roky.

Výše dotace (D) je krácena následovně:

Je-li podíl uživatelů součtem ve stupni I., II., III. a IV na celkovém počtu uživatelů:

- v intervalu 70% až 79% - D se krátí o 10 % (hodnota koeficientu je 0,9),
- v intervalu 60% až 69% - D se krátí o 15% (hodnota koeficientu je 0,85),
- v intervalu 50% až 59% - D se krátí o 20% (hodnota koeficientu je 0,8),
- v intervalu 40% až 49% - D se krátí o 25% (hodnota koeficientu je 0,75),
- v intervalu 30% až 39% - D se krátí o 30% (hodnota koeficientu je 0,7),
- v intervalu 20% až 29% - D se krátí o 35% (hodnota koeficientu je 0,65),
- v intervalu 10% až 19% - D se krátí o 40% (hodnota koeficientu je 0,6),
- v intervalu 0% až 9% - D se krátí o 45% (hodnota koeficientu je 0,55).

Je-li podíl uživatelů ve stupni I., II., III. a IV. na celkovém počtu uživatelů v intervalu 80 až 100%, výše dotace se nekrátí.

Pro domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, pro domovy se zvláštním režimem, týdenní stacionáře a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče kapacitou (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014):

$$D = (k * DS * L) - (SU * L) - (SZ * LU) - a * (k * DS * L)$$

Dotace = dotace na lůžko se zohledněním struktury uživatelů služby – úhrada od uživatelů služby na lůžko – úhrada ze zdravotního pojištění na lůžko – povinný podílspolufinancování služby

Pro odlehčovací služby a chráněné bydlení:

$$D = (DS * L) - (SU * L) - a * (DS * L)$$

D = dotace na lůžko – úhrada od uživatelů služby na lůžko – povinný podíl spolufinancování služby

D – dotace na příslušný druh sociální služby,

DS = stanovená hodnota dotace na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb, která odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) nákladům na 1 lůžko/den s ohledem na výstupy analýz nákladovosti MPSV

SU – stanovená sazba úhrady od uživatelů služby na 1 lůžko/den pro jednotlivé druhy služeb

SZ - stanovená sazba úhrady z veřejného zdravotního pojištění na 1 lůžko/den se zohledněním stupně závislosti uživatelů služby

Pro domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, pro domovy se zvláštním režimem, týdenní stacionáře a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014)::

$$D = (k * DS * L) - (SU * L) - (SZ * LU) - a * (k * DS * L)$$

Dotace = dotace na lůžko se zohledněním struktury uživatelů služby – úhrada od uživatelů služby na lůžko – úhrada ze zdravotního pojištění na lůžko – povinný podíl spolufinancování služby

Pro odlehčovací služby a chráněné bydlení:

$$D = (DS * L) - (SU * L) - a * (DS * L)$$

D = dotace na lůžko – úhrada od uživatelů služby na lůžko – povinný podíl spolufinancování služby

L – celkový plánovaný počet lůžkodnů (údaj uvedený v žádosti o finanční podporu, stanoven na základě počtu registrovaných lůžek a plánované doby poskytování služby v příslušném roce, je-li služba v roce poskytována od 1. ledna do 31. prosince, pak plánovaný počet lůžkodnů se rovná počet lůžek krát 365 kalendářních dnů)

LU – celkový plánovaný počet lůžkodnů obsazených uživateli ve III. a IV. stupni závislosti příspěvku na péči

k – koeficient zohledňující strukturu uživatelů služby, hodnoty koeficientu jsou v intervalu (0; 1>

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu <0; 1)

4.3.3 Jihomoravský kraj

V Jihomoravském kraji jsou dány obecné vzorce pro výpočet služby a pak jsou pro jednotlivé služby stanoveny optimální intervaly výpočtu. Obecně jsou vzorce nastaveny takto:

Výkonnost služby vyjadřuje efektivitu fungování služby. Jedná se o:
Celkové náklady služby na ukazatel výkonnosti služby

$$\frac{\text{celkové náklady služby [Kč/rok]}}{\text{ukazatel výkonnosti služby: osobohodiny, lůžkodny apod.}} \quad [\text{Kč}]$$

Ukazatel výkonnosti služby na jeden celý úvazek přímé sociální péče (úvazek = 8 hodin u nesměnného provozu, 7,5 u směnného provozu – viz zákoník práce)

$$\frac{\text{ukazatel výkonnosti služby: osobohodiny, lůžkodny apod.}}{\text{počet úvazků v přímé sociální péči [za rok]}}$$

(Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb, c2014)

Pro konkrétní případy výpočtu byly vybrány dva paragrafy sociálních služeb v pobytové formě a to Domovy pro seniory a Azylové domy:

§ 57 Azylové domy

Tabulka 5 Azylové domy JMK

II.1 Podíl finančních zdrojů služby vybraných od klientů k celkovým zdrojům služby	II.2 Podíl tzv. dalších zdrojů příjmů k celkovým zdrojům služby	III.1 Personální náklady na 1 celý úvazek v sociální službě	III.2 Personální náklady na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>min. 15 %</i>	<i>min. 5 % z nákladů služby</i>	<i>optimální interval: 200 000 – 350 000 Kč</i>	<i>optimální interval: 230 000 – 350 000 Kč</i>
III.3 Poměr personálních nákladů služby na přímou sociální péči	III.4 Poměr personálních a provozních nákladů služby	IV.1 Celkové náklady služby na ukazatel výkonnosti služby	IV.2 Ukazatel výkonnosti služby na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>minimálně 60 % přímé sociální péče ku 40 % nepřímé péče</i>	<i>minimálně 65 % personálních nákladů ku 35 % provozních nákladů</i>	<i>ukazatel výkonnosti: lůžkoden</i>	<i>optimální interval: 800 - 2500</i>
		<i>optimální interval: 220 – 320 Kč</i>	
Další vykazované údaje o službě:			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>obložnost</i> • <i>počet intervencí a počet přímých intervencí</i> • <i>podíl přímých intervencí z ročního fondu pracovní doby (v %)</i> 			

Zdroj: Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015

§ 49 Domovy pro seniory

Tabulka 6 Domovy pro seniory JMK

II.1 Podíl finančních zdrojů služby vybraných od klientů k celkovým zdrojům služby	II.2 Podíl tzv. dalších zdrojů příjmů k celkovým zdrojům služby	III.1 Personální náklady na 1 celý úvazek v sociální službě	III.2 Personální náklady na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>min. 45 %</i>	<i>min. 5 % z nákladů služby</i>	<i>optimální interval: 200 000 – 350 000 Kč</i>	<i>optimální interval: 230 000 – 350 000 Kč</i>
III.3 Poměr personálních nákladů služby na přímou sociální péči	III.4 Poměr personálních a provozních nákladů služby	IV.1 Celkové náklady služby na ukazatel výkonnosti služby	IV.2 Ukazatel výkonnosti služby na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>minimálně 60 % přímé sociální péče ku 40 % nepřímé péče</i>	<i>minimálně 65 % personálních nákladů ku 35 % provozních nákladů</i>	<i>ukazatel výkonnosti: lůžkoden</i> <i>optimální interval: 600 – 900 Kč</i>	<i>optimální interval: 700 - 1500</i>
Další vykazované údaje o službě:			
<ul style="list-style-type: none"> <i>obložnost</i> 			

Zdroj: Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015

4.3.4 Porovnání výpočtu v jednotlivých krajích a návrh optimálního řešení

V Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji jsou výpočty dotace na pobytové formy sociálních služeb podobné. Rozdíl mezi kraji je v tom, že Jihočeský kraj se odkazuje na průměry dle metodiky MPSV, tudíž nejsou pevně stanovené. V Kraji Vysočina je pevně stanovena sazba na lůžkoden a každý tedy počítá se stejnými čísly.

V Jihomoravském kraji mají odlišný systém. Dotace se vypočítá dle zadaných vzorců, ukazatel výkonů je ohraničen intervalem, ve kterém by se měla daná částka nacházet.

Ve všech krajích je stejný základ pro výpočet příjmů od klientů, který vyplývá z vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí, dále je ve všech krajích jasně specifikován podíl ostatních zdrojů na službě.

Nejpřísnější systém rozdělení dotací mají v Jihomoravském kraji, kde se vypočtená částka musí vejít do jasně daného intervalového rozpětí. V Kraji Vysočina jsou pevně dány maximální částky na úvazek a povinnost spolufinancovat službu. V Jihočeském kraji se odvolávají na ministerské metodiky, kde není částka pevně daná, a lze tedy dotaci nejlépe

spočítat na základě předchozích zkušeností v konkrétní sociální službě.

Optimálním řešením je financování na základě lůžkodnů, tak jak je to ve všech porovnávaných krajích a stanovit interval, ve kterém se daná služba nachází, jelikož jsou velice různorodé a je rozdíl pečovat například o lůžko, kde jsou pacienti mobilní a kde imobilní.

4.4 Výpočet dotace u ambulantních a terénních služeb

Ambulantní a terénní služby nejsou poskytovány ruku v ruce s ubytováním a dalšími službami, tudíž je třeba nastavit jejich financování rozdílným způsobem od služeb pobytových.

4.4.1 Kraj Vysočina

Výpočet finanční podpory (FP) – dotace na služby sociální prevence a odborné sociální poradenství – ambulantní a terénní forma služby nezahrnují se úhrady od uživatelů (Dotační řízení MPSV na rok 2015, c2014):

Druhy služeb:

- odborné sociální poradenství,
- raná péče,
- telefonická krizová pomoc,
- tlumočnické služby,
- krizová pomoc,
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,
- terénní programy,
- kontaktní centra,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- intervenční centra,
- služby následné péče – pouze v případě ambulantní formy služby,
- sociálně terapeutické dílny (předmětem finanční podpory není poskytnutí stravy a do výnosů se nezapočítává úhrada za poskytnutí stravy),
- sociální rehabilitace – pouze v případě terénní a ambulantní formy služby.

Výpočet finanční podpory:

FP je stanovena jako rozdíl celkových obvyklých (průměrných) nákladů na úvazek pracovníka a povinného podílu spolufinancování služby (zejména z rozpočtů samospráv a dalších veřejných zdrojů).

Výpočet finanční podpory na uvedené druhy služeb sociální prevence a odborné sociální poradenství (kdy se ve výpočtu nezahrnují úhrady od uživatelů služby):

$$FPS = (FP * U * M) - (a * FP * U * M)$$

FPS = dotace na 1 úvazek pracovníka – povinný podíl spolufinancování služby

FPS – finanční podpora na příslušný druh sociální služby,

U – celkové plánované úvazky pracovníků uvedené v žádosti o finanční podporu na příslušný rok (zaměstnanci pracující na pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce a na obchodní smlouvy),

FP – stanovená hodnota platby na 1 úvazek pracovníka měsíčně pro jednotlivé druhy služeb, která odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) měsíčním nákladům na jednotlivé druhy služeb (hodnota bude pro příslušný rok upravována - upřesňována s ohledem na výstupy analýz nákladovosti jednotlivých druhů služeb),

M – počet měsíců poskytování sociální služby v roce, je-li služba v příslušném kalendářním roce poskytována od ledna do prosince, pak hodnota je 12,

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu <0; 1).

Výpočet finanční podpory (FP) – dotace na služby sociální péče – ambulantní a terénní forma služby (Dotační řízení MPSV na rok 2015, c2014):

Druhy služeb:

- osobní asistence,
- pečovatelská služba,
- průvodcovské a předčitatelské služby,
- odlehčovací služby – pouze ambulantní a terénní forma,
- centra denních služeb,
- denní stacionáře.
- Výpočet finanční podpory:
- FP je stanovena jako rozdíl celkových obvyklých (průměrných) nákladů na úvazek pracovníka a těchto příjmů (zdrojů):
- úhrady od uživatelů služby a
- povinný podíl spolufinancování služby (zejména z rozpočtů samospráv).

Výpočet finanční podpory na uvedené druhy služeb sociální péče – ambulantní a terénní forma:

$$FPS = (FP * U * M) - (UPPP * S * H) - (a * FPD * U * M)$$

FPS = dotace na 1 úvazek pracovníka – úhrada od uživatelů služby – povinný podíl spolufinancování služby

FPS – finanční podpora na příslušný druh sociální služby

U – celkové plánované úvazky pracovníků uvedené v žádosti o finanční podporu na příslušný rok (zaměstnanci pracující na pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce a na obchodní smlouvy), zde platí, že do celkových úvazků pracovníků jsou započteny plánované úvazky pracovníků v přímé péči a maximálně 0,3 úvazku ostatních pracovníků na 1 úvazek pracovníka v přímé péči

UPPP – plánované úvazky pracovníků v přímé péči ze žádosti o finanční podporu pro příslušný rok

FP – stanovená hodnota dotace na 1 úvazek pracovníka měsíčně pro jednotlivé druhy služeb, která odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) měsíčním nákladům na jednotlivé druhy služeb (hodnota bude pro příslušný rok upravována - upřesňována s ohledem na výstupy analýz nákladovosti jednotlivých druhů služeb)

M – počet měsíců poskytování sociální služby v roce, je-li služba v příslušném kalendářním roce poskytována od ledna do prosince, pak hodnota je 12

S – maximální hodinová sazba v Kč za zajištění základních činností služby na 1 pracovní úvaze (v případě služeb odlehčovací služby, denní stacionáře, centra denních služeb, pečovatelská služba – není předmětem dotace poskytnutí stravy)

H – celkový stanovený/plánovaný počet hodin výkonu služby na 1 úvazek pracovníka v přímé péči za dané období (rok, na který je D poskytována, stanoveno vzhledem k provozní době služby a fondu pracovní doby)

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu <0; 1).

4.4.2 Jihočeský kraj

Výpočet dotace - služby sociální prevence a odborné sociální poradenství – ambulantní a terénní forma služby nezahrnují se úhrady od uživatelů (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014):

- odborné sociální poradenství (§ 37),
- raná péče (§ 54),

- telefonická krizová pomoc (§55),
- tlumočnické služby (§ 56),
- kontaktní centra (§59),
- krizová pomoc (§ 60),
- intervenční centra (§60a),
- nízkoprahová denní centra (§ 61),
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (§ 62),
- služby následné péče (§ 64) – pouze v případě ambulantní formy služby,
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65),
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením (§ 66),
- sociálně terapeutické dílny (§67),
- terénní programy (§69),
- sociální rehabilitace (§ 70) – pouze v případě ambulantní a terénní formy služby.

$$D = (DS * U * M) - (a * DS * U * M)$$

Dotace = dotace na 1 úvazek pracovníka – povinný podíl spolufinancování služby

DS = dotace na 1 úvazek pracovníka měsíčně, zahrnující osobní i režijní náklady služby. Hodnota stanovená pro jednotlivé druhy služeb odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) měsíčním nákladům na jednotlivé druhy služeb s ohledem na výstupy analýz nákladovosti MPSV

U – celkové úvazky pracovníků v přímé péči a ostatních pracovníků (zaměstnanci pracující na pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce a na obchodní smlouvy), zohledněn časový rozsah služby

M – počet měsíců poskytování sociální služby v roce, je-li služba v příslušném kalendářním roce poskytována od ledna do prosince, pak hodnota je 12

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu <0; 1)

Výpočet dotace - služby sociální péče – ambulantní a terénní forma služby (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014)

- osobní asistence (§ 39),
- pečovatelská služba (§ 40),
- průvodcovské a předčitatelské služby (§ 42),
- podpora samostatného bydlení (§43),

- centra denních služeb (§ 45),
- denní stacionáře (§ 46).

$$D = (DS * U * M) - (a * DS * U * M)$$

Dotace = dotace na 1 úvazek pracovníka – povinný podíl spolufinancování služby

$$D = (DS * U * M) - (UPPP * S * H) - (a * DS * U * M)$$

Dotace = dotace na 1 úvazek pracovníka – úhrada od uživatelů služby – povinný podíl spolufinancování služby

D – dotace na příslušný druh sociální služby,

DS = dotace na 1 úvazek pracovníka měsíčně, zahrnující osobní i režijní náklady služby. Hodnota stanovená pro jednotlivé druhy služeb odpovídá celkovým obvyklým (průměrným) měsíčním nákladům na jednotlivé druhy služeb s ohledem na výstupy analýz nákladovosti MPSV

U – celkové úvazky pracovníků v přímé péči a ostatních pracovníků (zaměstnanci pracující na pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce a na obchodní smlouvy), zohledněn časový rozsah služby

M – počet měsíců poskytování sociální služby v roce, je-li služba v příslušném kalendářním roce poskytována od ledna do prosince, pak hodnota je 12,

UPPP – úvazky pracovníků v přímé péči, zohledněn časový rozsah služby

S – maximální hodinová sazba/úhrada v Kč za zajištění základních činností služby stanovená prováděcí vyhláškou k zákonu o sociálních službách pro jednotlivé druhy služeb

Stanovení sazby S pro přechodné období - první 2 až 3 roky bude stanovena (minimální) hodinovou sazbou v Kč do výše maximální sazby, tj. v intervalu 80,- až 130,- Kč.

H – celkový stanovený počet hodin výkonu služby na 1 úvazek pracovníka v přímé péči za dané období (rok, na který je D poskytována, stanoveno vzhledem k provozní době služby a fondu pracovní doby)

Příklad stanovení vzhledem k fondu pracovní doby - rok 2015 má 2008 pracovních hodin (fond pracovní doby – 8 hodinová pracovní doba, 5 dní v týdnu), předpokládaný podíl výkonu přímé práce pracovníka na celkovém fondu pracovní doby je stanoven ve výši 60%, celkový stanovený počet hodin výkonu služby na 1 úvazek pracovníka v přímé péči za dané období = $0,6 * 2008 = 1\ 205$

a – stanovený podíl spolufinancování služby z jiných zdrojů, kde koeficient a nabývá hodnot v intervalu $<0; 1)$

4.4.3 Jihomoravský kraj

V kraji stejně jako u pobytové služby jsou veškeré intervaly nastaveny zvlášť pro každou službu. Jako reprezentativní vzorek byly vybrány nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a pečovatelská služba:

§ 62 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Tabulka 7 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež JMK

II.1 Podíl finančních zdrojů služby vybraných od klientů k celkovým zdrojům služby	II.2 Podíl tzv. dalších zdrojů příjmů k celkovým zdrojům služby	III.1 Personální náklady na 1 celý úvazek v sociální službě	III.2 Personální náklady na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>není relevantní</i>	<i>min. 5 % z nákladů služby</i>	<i>optimální interval: 200 000 – 350 000 Kč</i>	<i>optimální interval: 200 000 – 350 000 Kč</i>
III.3 Poměr personálních nákladů služby na přímou sociální péči	III.4 Poměr personálních a provozních nákladů služby	IV.1 Celkové náklady služby na ukazatel výkonnosti služby	IV.2 Ukazatel výkonnosti služby na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>minimálně 70 % přímé sociální péče ku 30 % nepřímé péče</i>	<i>minimálně 70 % personálních nákladů ku 30 % provozních nákladů</i>	<i>ukazatel výkonnosti: intervence</i>	<i>optimální interval: 750 – 3300</i>
		<i>optimální interval: 200 – 400 Kč</i>	
Další vykazované údaje o službě:			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>počet přímých intervencí</i> • <i>podíl přímých intervencí z ročního fondu pracovní doby (v %)</i> • <i>provozní týdenní doba</i> 			

Zdroj: Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015

§ 40 Pečovatelská služba

Tabulka 8 Pečovatelská služba JMK

II.1 Podíl finančních zdrojů služby vybraných od klientů k celkovým zdrojům služby	II.2 Podíl tzv. dalších zdrojů příjmů k celkovým zdrojům služby	III.1 Personální náklady na 1 celý úvazek v sociální službě	III.2 Personální náklady na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>min. 23 %</i>	<i>min. 5 % z nákladů služby</i>	<i>optimální interval: 200 000 – 350 000 Kč</i>	<i>optimální interval: 200 000 – 350 000 Kč</i>
III.3 Poměr personálních nákladů služby na přímou sociální péči	III.4 Poměr personálních a provozních nákladů služby	IV.1 Celkové náklady služby na ukazatel výkonnosti služby	IV.2 Ukazatel výkonnosti služby na 1 úvazek přímé sociální péče
<i>minimálně 70 % přímé sociální péče ku 30 % nepřímé péče</i>	<i>minimálně 70 % personálních nákladů ku 30 % provozních nákladů</i>	<i>ukazatel výkonnosti: osobohodina optimální interval: 250 – 450 Kč</i>	<i>optimální interval: 1000 – 1650</i>
Další vykazované údaje o službě:			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>ukazatel výkonnosti: úkony – tj. počet rozvezených obědů/ostatní úkony</i> • <i>provozní týdenní doba</i> • <i>podíl osobohodin z ročního fondu pracovní doby (v %)</i> • <i>podíl hodin přímé péče poskytované o víkendy a svátcích z celkových osobohodin (v %)</i> • <i>hodiny strávené na cestě</i> 			

Zdroj: Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015

4.4.4 Porovnání výpočtu v jednotlivých krajích a návrh optimálního řešení

Základem pro výpočty jednotlivých dotací je výše úvazku. U ambulantních a hlavně terénních služeb se těžko počítají náklady na intervence, jelikož jsou služby velice rozdílné.

V Kraji Vysočina jsou přesně dány částky na jednotlivé úvazky na rok i procento spolufinancování služby a zároveň jsou stanoveny i minimální úhrady. V Jihočeském kraji jsou dána minima pro výběry u služeb, kde je spoluúčast uživatelů, ale jednotlivá částka na úvazek opět odkazuje na ministerské metodiky. V Jihomoravském kraji je každý paragraf, na jehož základě je zřízena sociální služba, řešen zvlášť a dotace se musí vejít do daného intervalu, jehož výpočet vychází z počtu úvazků.

System výpočtu dotace na základě úvazků pro terénní i ambulantní služby se zdá být optimální, neboť výkonové ukazatele jsou v terénních sociálních službách velmi

problematické, protože každý má jiné podmínky pro výkon práce ať už dle velikosti obce pro ambulantní služby, tak hlavně velikosti terénu a nutných přesunů mezi uživateli.

4.5 Uznatelné a neuznatelné náklady

Uznatelné a neuznatelné náklady jsou důležitou součástí metodik pro poskytování dotace, aby mohli poskytovatelé jednotlivé dotace dobře naplánovat a sehnat jiné zdroje na náklady, které při poskytování sociálních služeb prokazatelně vznikají, jsou daňově uznatelné, ale není možné je hradit z dotace.

Veřejnosprávní kontroly chodí nejčastěji na kontrolu nákladů a jejich porovnání s uznatelnými a neuznatelnými náklady, proto se jedná o jednu z nejdůležitějších součástí metodik pro poskytování dotace.

4.5.1 Kraj Vysočina

V Kraji Vysočina jsou neuznatelné náklady jasně definovány.

Z poskytnuté dotace nelze hradit tyto náklady tzv. neuznatelné náklady (Dotační řízení MPSV na rok 2015, c2014):

- a) nesouvisející s poskytováním základních činností viz část V. bod 4 této metodiky,
- b) na pořízení nebo technické zhodnocení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (dlouhodobým hmotným majetkem se rozumí majetek, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok a vstupní cena vyšší než 40.000,-Kč; dlouhodobým nehmotným majetkem se rozumí majetek, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok a vstupní cena vyšší než 60.000,-Kč),
- c) odpisy majetku a ostatní náklady spadající pod účtovou skupinu číslo 55,
- d) na reprezentaci,
- e) na činnost funkcionářů (např. odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob, cestovní náhrady apod.),
- f) ostatní sociální pojištění a ostatní sociální náklady na zaměstnance, ke kterým nejsou zaměstnavatelé povinni podle zvláštních právních předpisů (příspěvky na penzijní připojištění, životní pojištění, dary k životním jubileím a pracovním výročím, příspěvky na rekreaci apod.),
- g) členské poplatky/příspěvky v institucích/asociacích a jiné náklady spadající pod účtovou skupinu číslo 58,
- h) finanční leasing,
- i) tvorbu kapitálového jmění (zisku),
- j) zahraniční pracovní cesty,

- k) výzkum a vývoj,
- l) provedení účetního auditu,
- m) daně a poplatky – účtová skupina 53 – daň silniční, daň z nemovitých věcí, ostatní daně a poplatky (tj. daň z nabytí nemovitých věcí, správní poplatky, poplatky za znečištění ovzduší, poplatky za televizi a rozhlas apod.),
- n) DPH, o jejíž vrácení je možné podle příslušného právního předpisu žádat,
- o) smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále, odpisy nedobytných pohledávek, úroky, kursové ztráty, dary, manka a škody, bankovní poplatky, jiné ostatní náklady spadající pod účtovou skupinu 54,
- p) na pořádání workshopů, teambuildingů, výjezdních zasedání apod.,
- q) nespecifikované náklady (tj. výdaje, které nelze účetně doložit“

4.5.2 Jihočeský kraj

Jihočeský kraj nejdříve definuje obecně uznatelné náklady a po té definuje ty neuznatelné: „Náklady mohou být považovány za uznatelné tehdy, pokud splňují následující hlediska, zejména musí: být nezbytné pro zajištění sociální služby a vyhovovat zásadám zdravého finančního řízení, především efektivnosti (získané hodnoty musí odpovídat vynaloženým finančním prostředkům) a hospodárnosti,

Musí být vynaloženy pouze na financování základních činností při poskytování sociálních služeb pro příslušný druh sociální služby dle zákona o sociálních službách.

Být skutečně vynaloženy, doloženy a zaevidovány v účetnictví na účetních dokladech příjemce a musí být identifikovatelné, ověřitelné a podložené prvotními podpůrnými doklady a prokazatelně zaplacený ze strany příjemce účelové dotace.

Musí být věrohodné, opodstatněné, úplné, srozumitelné, věcně a formálně správné.

Uznatelné náklady/výdaje:

1. osobní náklady
2. provozní náklady

Osobní náklady

Osobní náklady včetně odvodů sociálního a zdravotního pojištění, které hradí zaměstnavatel za své zaměstnance, a dalších osobních nákladů, které je zaměstnavatel za zaměstnance podle platných předpisů povinen odvádět.

Jedná se o náklady na zaměstnance zajišťující činnost zařízení sociální služby či poskytování sociální služby (např. vedoucí pracovníci, administrativní – např. sekretářka, účetní a provozní pracovníci – např. kuchaři, pradelny, uklízeči atd.) a náklady na

zaměstnance, kteří vykonávají odbornou činnost v sociálních službách podle § 115 odst. 1 zákona o sociálních službách, přičemž tyto výdaje musí odpovídat nominálními mzdám, event. platům a zákonným odvodům na sociální a zdravotní pojištění hrazeným zaměstnavatelem a nesmí přesáhnout obvyklou výši v daném místě a čase Předchozí odstavce platí obdobně v případě pracovníků zaměstnaných na základě dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce“. (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014)

Provozní náklady

Provozní náklady, které jsou nezbytné pro poskytování sociální služby v rozsahu stanoveném podle části IV. bodu 10 a které jsou identifikovatelné, účetně evidované, ověřitelné, podložené originálními dokumenty a uvedené v rozpočtu schválené žádosti a jejich výše nepřesahuje obvyklou výši v daném místě a čase (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014):

a) nákup drobného dlouhodobého hmotného majetku s dobou použitelnosti více než 1 rok, o kterém účetní jednotka rozhodla, že jej nebude účtovat na účtech dlouhodobého majetku (účtová třída 0) do povinné stanovené částky 40 000,-Kč,

b) nákup drobného dlouhodobého nehmotného majetku s dobou použitelnosti více než 1 rok, o

kterém účetní jednotka rozhodla, že jej nebude účtovat na účtech dlouhodobého majetku (účtová třída 0) do povinné stanovené částky 60.000,- Kč,

c) spotřebované nákupy (spotřeba materiálu – kancelářské potřeby, pohonné hmoty, potraviny v souvislosti se zajištěním základní činnosti – poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, čisticí prostředky apod.),

d) služby:

- energie,
- telefony, internet, poštovné, ostatní spoje,
- nájemné,
- právní a ekonomické služby,
- opravy a udržování,
- školení a kurzy v oblasti dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků

v sociálních službách zaměřené na obnovení, upevnění a doplnění kvalifikace podle zákona o sociálních službách,

- cestovní náhrady v souvislosti s poskytováním sociální služby, případně v souvislosti s účastí zaměstnanců poskytovatele sociální služby na školeních a kurzech podle předchozího bodu (výdaje na pracovní cesty zahrnují jízdní výdaje, výdaje na

ubytování, stravné a nutné vedlejší výdaje zaměstnanců poskytovatele sociální služby za předpokladu, že náhrady vyplacené zaměstnancům jsou stanoveny v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů), • ostatní služby pokud souvisejí s poskytováním základních činností sociální služby.

Z poskytnuté dotace poskytovatel sociální služby nesmí hradit tyto náklady/výdaje tzv. neuznatelné náklady/výdaje (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014):

- a. nesouvisející s poskytováním základních činností viz. část IV. bod 10 této metodiky,
- b. na zdravotní péči poskytovanou podle § 36 zákona o sociálních službách, tato péče je hrazena podle § 17a zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- c. na pořízení nebo technické zhodnocení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (dlouhodobým hmotným majetkem se rozumí majetek, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok a vstupní cena vyšší než 40.000,-Kč; dlouhodobým nehmotným majetkem se rozumí majetek, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok a vstupní cena vyšší než 60.000,-Kč),
- d. odpisy majetku a ostatní náklady spadající pod účtovou skupinu číslo 55 – odpisy, rezervy a opravné položky,
- e. na reprezentaci,
- f. na činnost funkcionářů (např. odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob, cestovní náhrady apod.),
- g. ostatní sociální pojištění a ostatní sociální náklady na zaměstnance, ke kterým nejsou zaměstnavatelé povinni podle zvláštních právních předpisů (příspěvky na penzijní připojištění, životní pojištění, dary k životním jubileím a pracovním výročím, příspěvky na rekreaci apod.),
- h. členské poplatky/příspěvky v institucích/asociacích a jiné náklady spadající pod účtovou skupinu číslo 58,
- i. finanční leasing – výjimkou je pouze finanční leasing vozidla (automobilu) využívaného VÝHRADNĚ pro poskytování terénní formy sociální služby např. pro terénní pečovatelskou službu,
- j. zahraniční pracovní cesty,
- k. výzkum a vývoj,

- l. provedení účetního auditu,
- m. daně a poplatky – účtová skupina 53 (v případě, že nesouvisí s poskytováním základních činností, tj. nejsou ve vztahu k místu a formě poskytování sociální služby) – daň silniční, daň z nemovitých věcí, ostatní daně a poplatky (tj. daň z nabytí nemovitých věcí, správní poplatky, poplatky za znečištění ovzduší, poplatky za televizi a rozhlas apod.),
- n. DPH, o jejíž vrácení je možné podle příslušného právního předpisu žádat,
- o. smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále, odpisy nedobytných pohledávek, úroky, kursové ztráty, dary, manka a škody, bankovní poplatky, jiné ostatní náklady spadající pod účtovou skupinu 54,
- p. na školení a kurzy, které nejsou zaměřeny na oblast dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách a na oblast vzdělávání vedoucích pracovníků dle zákona o sociálních službách, a na pořádání workshopů, teambuildingů, výjezdních zasedání apod.,
- q. finanční náklady – účtová skupina 56 – výjimkou jsou pouze bankovní poplatky spojené s vedením účtu, na který jsou finanční prostředky poskytovateli služby zasílány,
- r. nespécifikované náklady (tj. výdaje, které nelze účetně doložit). Poskytnutou dotaci lze použít na krytí výdajů zaúčtovaných od 1. 1. do 31. 12. roku, na který je dotace poskytnuta, neurčí-li smlouva o poskytnutí dotace jinak.

4.5.3 Jihomoravský kraj

V Jihomoravském kraji jsou definovány neuznatelné náklady takto.

Z poskytnuté dotace nelze hradit tyto náklady tzv. neuznatelné náklady. (Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb, c2014):

- a) nesouvisející s poskytováním základních činností,
- b) na zdravotní péči poskytovanou podle § 36 zákona o sociálních službách, tato péče je hrazena podle § 17a zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

- c) na pořízení nebo technické zhodnocení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (dlouhodobým hmotným majetkem se rozumí majetek, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok a vstupní cena vyšší než 40.000,-Kč; dlouhodobým nehmotným majetkem se rozumí majetek, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok a vstupní cena vyšší než 60.000,-Kč),
- d) odpisy majetku a ostatní náklady spadající pod účtovou skupinu číslo 55 – odpisy, rezervy a opravné položky,
- e) ostatní sociální pojištění a ostatní sociální náklady na zaměstnance, ke kterým nejsou zaměstnavatelé povinni podle zvláštních právních předpisů (příspěvky na penzijní připojištění, životní pojištění, dary k životním jubileím a pracovním výročí, příspěvky na rekreaci apod.),
- f) finanční leasing – výjimkou je pouze finanční leasing vozidla (automobilu) využívaného výhradně pro poskytování terénní formy sociální služby, např. pro terénní pečovatelskou službu,
- g) daně a poplatky – účtová skupina 53 (v případě, že nesouvisí s poskytováním základních činností, tj. nejsou ve vztahu k místu a formě poskytování sociální služby) – daň silniční, daň z nemovitých věcí, ostatní daně a poplatky (tj. daň z nabytí nemovitých věcí, správní poplatky, poplatky za znečištění ovzduší, poplatky za televizi a rozhlas apod.),
- h) DPH, o jejíž vrácení je možné podle příslušného právního předpisu žádat,
- i) smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále, odpisy nedobytných pohledávek, úroky, kursové ztráty, dary, manka a škody, jiné ostatní náklady spadající pod účtovou skupinu 54,
- j) finanční náklady – účtová skupina 56 – výjimkou jsou pouze bankovní poplatky spojené s vedením účtu, na který jsou finanční prostředky poskytovateli služby zasílány,
- k) na pořádání workshopů, teambuildingů, výjezdních zasedání apod.,
- l) nespécifikované náklady (tj. výdaje, které nelze účetně doložit)

4.5.4 Komparace jednotlivých krajů a návržení řešení

V Jihočeském kraji jsou nejdříve vyjmenovány uznatelné náklady na rozdíl od ostatních krajů, kde jsou definovány pouze náklady neuznatelné a uznatelnými náklady jsou všechny kromě neuznatelných. Náklady uznatelné v Jihočeském kraji jsou popsány velmi obecně, tudíž jejich popsání nepřináší pro praktické posouzení o uznatelnosti nákladů žádný konkrétní dopad.

První bod je u všech třech metodik stejný, jelikož povoluje čerpání pouze na základní činnosti sociálních služeb, nikoliv na služby fakultativní. Dále všechny tři metodiky zakazují odpisy dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku. Dále jsou všude zakázány ostatní sociální náklady jako například stravenky, příspěvky na pojištění, rekreaci, atd., daně a poplatky a účtová třída 53 a DPH, u kterého je možnost požadovat vrácení na finančním úřadě. Dále jsou neuznatelné náklady na pořádání workshopů, teambuildingů a výjezdních zasedáních. Ve všech případech jsou neuznatelné náklady, které nejsou jasně specifikované (které nelze účetně doložit) a také náklady, které nenáleží do daného dotačního období, zpravidla od 1.1. do 31.12.

V Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji jsou shodně zakázány náklady na reprezentaci, na činnosti funkcionářů, členské příspěvky a poplatky v institucích, zahraniční pracovní cesty, výzkum a vývoj a provedení účetního auditu. V Jihomoravském kraji všechny tyto aktivity nejsou zakázané.

V Jihomoravském a Jihočeském kraji jsou společně zakázané náklady na zdravotní péči dle zákona os sociálních službách, která je hrazená z veřejného zdravotního pojištění a dále finanční náklady účtové třídy 56 vyjma bankovních poplatků. Takto pevně stanoveno to nemá Kraj Vysočina.

V Kraji Vysočina je zakázána tvorba kapitálového jmění (tvorba zisku). V Jihočeském a Jihomoravském kraji je zakázán finanční leasing s výjimkou pořízení automobilu pro terénní sociální službu. V Kraji Vysočina tato výjimka není a je zakázán zcela.

Pro poskytovatele služeb jsou přísné podmínky pro neuznatelné náklady velmi svazující. To, že musí být efektivně vynaloženy a doložitelné, je samozřejmě nutností. To, že není možné z dotace hradit manka a některé finanční náklady je též zcela opodstatněné. Největším problémem je nemožnost hradit finanční leasing nebo odpisy. Poskytovatelé jsou nuceni pronajímat dlouhodobý majetek pouze na operativní leasing, což je ve většině případů nejdražší možný způsob. Zahraniční cesty zda jsou nezbytně nutné pro poskytování služby, je otázka, ale odpisy majetku je třeba zařadit mezi náklady uznatelné, ale jen pokud nebyl majetek pořízen z dotace, ale to je řešeno v rámci účetní legislativy.

4.6 Podání žádosti a vyúčtování dotace

Termín podání žádosti a vyúčtování žádostí o dotace jsou důležité pro poskytovatele i žadatele, jelikož je třeba učinit mnoho administrativních úkonů a je zde velká zátěž na zaměstnance zodpovědné za dotační řízení na obou stranách jak během

října, tak během ledna.

4.6.1 Kraj Vysočina

Způsob podání žádostí je pomocí aplikace Ministerstva práce a sociálních věcí OK Systém. Termín byl Krajem Vysočina stanoven na 24.10.2014. Vyúčtování dotace není stanoveno v zásadách, ale ve smlouvě o poskytnutí dotace jednotlivým žadatelům a to do 20.01.2016.

4.6.2 Jihočeský kraj

V Jihočeském Kraji mají žádost o dotaci nastavenou takto:

Žádost o poskytnutí účelové dotace (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014)

1. Účelová dotace z rozpočtu Jihočeského kraje je poskytována na základě žádosti poskytovatele sociální služby o poskytnutí účelové dotace rozpočtu Jihočeského kraje (dále jen „žádost“). Žádost vyplní a podá poskytovatel sociální služby v elektronické podobě v příslušné aplikaci.
2. Žádosti lze podat pouze v termínu vyhlášení dotačního řízení Jihočeského kraje na příslušný rok. Termín pro podání žádosti o účelovou dotaci pro rok 2015 je stanoven od 01. 10. 2014 do 31. 10. 2014.
3. Každý poskytovatel sociální služby podává v jednom termínu pouze jednu žádost.
4. K žádosti o dotaci je poskytovatel sociální služby povinen připojit též přílohy (aplikace umožňuje vložení těchto příloh přímo do žádosti o dotaci), které jsou zveřejněny na webových stránkách Jihočeského kraje společně s informacemi a dokumenty týkajícími se vyhlášení dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2015.
5. Žádosti vyplněné a podané jiným způsobem než prostřednictvím aplikace nebudou zařazeny do dotačního řízení Jihočeského kraje pro příslušný rok.
6. Podání žádosti nelze považovat za příslib poskytnutí dotace na příslušný rok.
7. Poskytovatel sociální služby je povinen v žádosti řádně vyplnit všechny povinné údaje.

Příjemce dotace je povinen provést vyúčtování poskytnuté účelové dotace za období týkající se celého roku 2015. Příjemce předloží poskytovateli dotace, tj.

Jihočeskému kraji, vyúčtování na předepsaných formulářích, které jsou přílohou č. 4 této metodiky, a to nejpozději do 25. 1. 2016.

Součástí vyúčtování bude též doložení sestavy nákladů a výnosů (z účetního softwaru) vztahující se pouze k základním činnostem dané sociální služby s rozlišením zdrojového financování. Na základě předloženého vyúčtování provede příjemce finanční vypořádání dotace, které spočívá v konečném vyčíslení výše oprávněného užití prostředků účelové dotace podle stanoveného účelu v daném období na formuláři uvedeném v příloze č. 5. Příjemce je povinen vyplněný formulář doložit nejpozději do 25. 1. 2016 a současně vrátit příp. nedočerpané prostředky na účet poskytovatele. (Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015, c 2014)

4.6.3 Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj způsob odevzdání žádosti a vyúčtování popisuje takto: „Dotace se poskytuje žadatelům na základě žádosti poskytovatele sociální služby. Tato žádost pro rok 2015 musí být zpracována a podána výlučně prostřednictvím internetové aplikace OK služby – poskytovatel, kterou provozuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Podrobné informace o aplikaci, informace o zřízení uživatelských účtů, přístupové adresy k aplikaci aj. jsou zveřejněny na adrese <http://portal.mpsv.cz/soc/ssl/poskyt>. Jihomoravský kraj neodpovídá za provoz aplikace.

Povinnou součástí žádosti je příloha v podobě tabulky formátu MS Excel, která je součástí žádosti ve webové aplikaci OK služby - poskytovatel. Jihomoravský kraj nepřijme do dotačního řízení žádost bez vyplněné povinné přílohy, a to ani v případě, že webová aplikace provozovaná Ministerstvem práce a sociálních věcí umožní odeslání žádosti bez této přílohy. (Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb, c2014)

Vyúčtování dotace je do 5. února 2016 na formulářích zveřejněných na stránkách kraje.

4.6.4 Shrnutí nákladů a ideální řešení pro jejich uznatelnost

Žádosti ve všech krajích se podávají prostřednictvím ministerské aplikace a vyplňují se v průběhu října.

Vyúčtování dotací požaduje nejdříve Kraj Vysočina, dále Jihočeský kraj a nejpozdější termín pro vyúčtování má kraj Jihomoravský. Termíny ve všech krajích jsou velmi šibeniční, jelikož uzavírání účetnictví mají organizace bez daňového poradce do konce března a organizace s daňovým poradcem do konce června.

Přehled konkrétních termínů ukazuje následující tabulka:

Tabulka 9 Srovnání termínů žádostí a vyúčtování

	Kraj Vysočina	Jihočeský kraj	Jihomoravský kraj
Datum podání žádosti o dotaci	24.10.2014	31.10.2014	31.10.2014
Datum předložení vyúčtování	20.1.2016	25.1.2016	5.2.2016

Zdroj: Vlastní zpracování

Datum předložení žádosti do konce října je optimální, protože poskytovatelé již mají ve většině případů sestavený rozpočet pro další rok. Velkým problémem je předložení vyúčtování dotace ve druhé polovině ledna, jelikož k 15. lednu jsou většinou vypláceny a zaúčtovány prosincové mzdy a jiné náklady, které se platí po ukončení měsíce či roku. Proto je optimální odevzdávat závěrečné vyúčtování až v únoru, kdy už poskytovatel může před-uzavřít své účetnictví a dotaci vyúčtovat.

4.7 Diskuze a návrh řešení

Všechny tři metodiky pro poskytování služeb zahrnují v úvodu všeobecné informace, které jsou velmi obdobné. Dobré by bylo zde doplnit celkovou alokaci přidělenou Ministerstvem práce a sociálních věcí pro jednotlivý kraj, avšak problémem je, že ještě v době podávání žádostí o dotaci není obvykle schválen státní rozpočet České republiky. Dále je dobré uvést oprávněné žadatele a by bylo dobré stanovit, jakým způsobem přidělovat dotace z rozpočtu jednotlivých krajů na poskytování sociálních služeb.

Výpočet dotace ve všech krajích se počítá zvlášť na ambulantní a terénní služby a zvlášť na služby pobytové, což vyplývá z velice rozdílných charakterů těchto forem poskytování, kdy u pobytových služeb je možno celkem jednoduše sledovat výkonové ukazatele služeb a porovnávat je, kdežto u ambulantních a terénní služeb je toto srovnávání hlavně díky různorodým podmínkám při přepravě za uživateli sociálních služeb velice náročné.

Jednotlivé dotace pro služby se počítají přes takzvané lůžkodny a to ve všech krajích. Nastavení hodnoty je všude rozdílné dle jednotlivého paragrafu sociální služby. Největším problémem je rozdílnost uživatelů. Například u chráněného bydlení pro osoby s mentálním postižením se míra závislosti na personálu těžko všeobecně posuzuje a v tomto kritériu jsou největší rozdíly a je třeba k němu přistupovat individuálně, ve všech krajích by měla být vytvořena příloha, kde by plánovaná skladba uživatelů byla

konkrétněji popsána. Po obdržení této přílohy by kraj mohl posoudit efektivitu dané služby a přihlédnout k ní při výpočtu dotace. Ideální by bylo, kdyby neurčoval pevnou částku na lůžko, ale interval.

Ambulantní a terénní služby jsou ve všech krajích posuzovány na základě úvazků pracovníků dané sociální služby. Zde by také bylo dobré blíže popsat nejen cílovou skupinu, ale i popis terénu. Jiná situace je na venkově a jiná situace ve městě Brně, kde v pracovní době stihne pracovník na jeden úvazek stihnout obsloužit daleko více uživatelů, než když za nimi musí cestovat desítky kilometrů. Řešením by bylo, kdyby byla stanovená sazba na jeden pracovní úvazek a spolufinancování stejně jako v Kraji Vysočina. Poskytovatel by v příloze nebo při zařazení do sítě sociálních služeb zdůvodňoval úvazky, s kterými tuto službu poskytuje.

Uznatelné a neuznatelné náklady jsou ve všech krajích velice podobné. Kromě všeobecných kritérií, jako že jsou efektivní, hospodárné a prokazatelné účetními doklady, což je samozřejmost, jsou zakázány odpisy dlouhodobého majetku. Zde je veliký rozpor. Pokud například pečovatelská služba chce zakoupit automobil pro poskytování služby, má prakticky tři možnosti. Zakoupit automobil jako investici do vlastního majetku, zakoupit ho na finanční leasing nebo pronajmout operativním leasingem. Při koupi automobilu do vlastního majetku jsou odpisy\ neuznatelným nákladem. Finanční leasing je zakázán či omezen. Nejjednodušší možností je leasing operativní, který je všude uznatelným nákladem, ale rozhodně není nejhospodárnější, tudíž je nereálné se rozhodnout pro vhodnou variantu. Optimální by tedy bylo odpisy majetku a leasingy vyčlenit z neuznatelných nákladů.

Termíny podání žádostí o dotaci během října je reálný a ze strany poskytovatelů dobře zvládnutelný. S termíny pro vyúčtování je to už horší. Kraj Vysočina a Jihočeský kraj chtějí vyúčtování ke konci ledna, Jihomoravský kraj na začátku února. Pro poskytovatele sociálních služeb se jedná o velmi brzký termín při představě, že mzdy za dvanáctý měsíc předchozího roku jsou obvykle vypláceny až k 15. lednu a samotné účetnictví bývá uzavíráno až ke dni podání daňového přiznání, což je buď poslední březen, nebo dle zákonem stanovených podmínek až poslední červen. Ideálním řešením by bylo posunutí termínu nejméně na polovinu února, tak aby příjemci dotací měly předpřipravenou účetní závěrku a zaúčtovány veškeré doklady.

5 ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo navrhnout optimální řešení ve financování sociálních služeb jednotlivými kraji.

Teoretická část byla zaměřena na úvod do problematiky financování sociálních služeb a do legislativního ukotvení jak národního, tak evropského, kde byly hlavním tématem sociální služby jako služby obecného hospodářského zájmu, které zakládají veřejnou podporu a je tedy nutné se tímto článkem evropské komise zabývat a vydávat pověření k službám obecného hospodářského zájmu. Ministerstvo těžko mohlo analyzovat potřebnost a lokální odlišnosti služeb, převedlo financování a budování sítě sociálních služeb na jednotlivé krajské úřady a ve své gesci si nechalo pouze služby s celostátní působností.

Ke komparaci podmínek pro přidělování dotace byly vybrány tři kraje a to Jihočeský, Jihomoravský a Vysočina. Na všech metodikách k přidělování dotací je vidět, že vycházely z ministerské metodiky. Všechny metodiky mají podobnou strukturu a příliš se neliší všeobecné podmínky pro příjemce. Všechny žádosti jsou podávány pomocí aplikace OK Poskytovatel na koci října nebo začátkem listopadu a vyúčtování probíhá ve druhé polovině ledna.

Ve financování pobytových služeb nejsou příliš velké rozdíly. Optimální financování se jeví jako hodnota dána na lůžkoden nejlépe v nějakém intervalu, což se nejvíce podobá systému z Jihomoravského kraje, protože každá služba má svá individuální specifika a bylo by dobré vždy popsat, proč se výpočet dotace nachází v té které části intervalu. Například že v zařízení, kde převládají uživatelé s Alzheimerovou chorobou, je třeba více personálu a podobné důležité skutečnosti ovlivňující nákladovost dané sociální služby.

Ambulantní a terénní služby jsou řešeny ve všech krajích různým způsobem. Ve všech krajích hraje klíčovou roli pro výpočet dotace počet úvazků. Nejlépe je nastaveno v Kraji Vysočina, kde je jasně definována sazba na úvazek a koeficient spolufinancování. Ideální by bylo použít tento model a stejně jako u pobytových služeb přidat nějaké rozpětí se zdůvodněním, proč žadatel požaduje sazbu v dané výši.

Uznatelné a neuznatelné náklady jsou velmi podobné s malými rozdíly. Největší problém pro poskytovatele je zákaz uplatňování odpisů, což jak u nemovitostí, tak u automobilů vede k pronájmu, který je obecně dražší, než pořízení vlastního majetku.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BACHMANN, Pavel, 2012. Vybrané problémy transparentnosti českého neziskového sektoru. *Ekonomika a management* [online]. Místo vydání: Vydavatel, roč. 15, č. 2, s. 104-114 [cit. 2016-09-28]. Dostupné z: http://www.ekonomie-management.cz/download/1379590786_54c9/2012_02+Vybrane+problemy+transparentnosti+ceskeho+neziskoveho+sektoru.pdf

Dotační řízení Jihomoravského kraje pro rok 2015 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb. *Jihomoravský Kraj*, c2014 [online]. Brno: Jihomoravský Kraj [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Grants/3543-506-Dotacni+rizeni+Jihomoravskeho+kraje+pro+rok+2015+v+oblasti+podpory+poskytovani+socialnich+sluzeb.aspx>

Dotační řízení MPSV na rok 2015. *Kraj Vysočina: Sociální portál kraje Vysočina*, c2014 [online]. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/dotacni-rizeni-mpsv-na-rok-2015/d-4061066/p1=70327>

Dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2015. *Jihočeský Kraj*, c 2014 [online]. České Budějovice: Jihočeský Kraj [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/1956/dotacni_rizeni_pro_poskytovatele_socialnich_sluzeb_pro_rok_2015.htm

Jižní Čechy. *Informační Systém Cestovního Ruchu Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice, Jihočeský Kraj c2014, [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.jiznicechy.cz/informace/welcome>

KOZLOVÁ, Lucie, 2005. *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: Triton, 79 s. ISBN 8072546627.

Kraj Vysočina: Sociální portál Kraje Vysočina, c2002–2013. [online]. Jihlava, Krajský úřad Kraje Vysočina [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/SocialniPortal.asp?p1=60716>

MATOUŠEK, Oldřich, 2011. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. 194 s. ISBN 9788026200413.

Metodika Ministerstva práce a sociálních věcí pro poskytování dotací ze státního rozpočtu krajům a Hlavnímu městu Praze. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, c2014 [online]. Praha: MPSV, odbor 22, [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/18782/Methodika_2015.pdf

MAREK Ladislav, Irena ONDRUŠOVÁ, Zuzana SKŘÍČKOVÁ a Jan ŠPATENKA, 2011-

2012. *Metodiky pro vytváření optimální krajské sítě sociálních služeb a pro plánování finančních prostředků v rámci procesů vytváření krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 55s. [cit. 2016-10-03]. Dostupné z: <http://www.podporaprocesu.cz/wp-content/uploads/2013/01/Metodiky-pro-vytv%C3%A1%C5%99en%C3%AD-optim%C3%A1ln%C3%AD-krajsk%C3%A9-s%C3%ADt%C4%9B-soci%C3%A1ln%C3%ADch-slu%C5%BEeb-a-pro-pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD-finan%C4%8Dn%C3%ADch-prost%C5%99edk%C5%AF-v-r%C3%A1mci-proces%C5%AF-vytv%C3%A1%C5%99en%C3%AD-krajsk%C3%BDch-st%C5%99edn%C4%9Bdob%C3%BDch-pl%C3%A1n%C5%AF-rozvoje-soci%C3%A1ln%C3%ADch-slu%C5%BEeb.pdf>

Národní strategie rozvoje sociálních služeb na rok 2015. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, c2014 [online]. Místo vydání: Vydavatel [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/21192/NSRSS.pdf

PRŮŠA, Ladislav, 2007. *Ekonomie sociálních služeb*. 2. vyd. Praha: VÚPSV, 177 s. ISBN 9788073572556.

PRŮŠA, Ladislav a Mirka WILDMANNOVÁ, 2014. Funding Social Services in the Czech Republic in the Light of EU Legislation. In Oleg Deev, Veronika Kajurová, Jan Krajíček. *European Financial Systems*. 1. vyd. Masarykova univerzita Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 492-498, 7 s. ISBN 978-80-210-7153-7.

Services of general economic interest. *European Commission*, c2010 [online]. Místo vydání: European Commission, [cit. 2016-04-12]. Available at: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/public_services_en.html

Služby obecného hospodářského zájmu. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*, c2012 [online]. Brno. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/služby-obecneho-hospodarskeho-zajmu-sgei.html>

Sociální služby. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, c2016 [online]. Praha: MPSV Odbor 22 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/18661>

Střednědobý plán JMK. Jihomoravský Kraj [online]. Brno, Jihomoravský Kraj c2014, [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: file:///C:/Users/Charita/Downloads/Strednedoby_plan_JMK_2015_2017.pdf

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje. Jihočeský Kraj [online].

České Budějovice, Jihočeský Kraj c2014, [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Charita/Downloads/Ak%C4%8Dn%C3%AD%20pl%C3%A1n%20SPRSS%20J%C4%8DK%20pro%20rok%202015%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Charita/Downloads/Ak%C4%8Dn%C3%AD%20pl%C3%A1n%20SPRSS%20J%C4%8DK%20pro%20rok%202015%20(1).pdf)

Veřejná podpora. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*, c 2012 [online]. Brno. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora.html>

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů*. 14. 3. 2006. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů*. 14. 3. 2006. ISSN 1211-1244.

7 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Tabulka 1 Počet sociálních služeb dle paragrafů.....	17
Tabulka 2 Srovnání sociálních služeb	20
Tabulka 3 Výdaje na sociální ochranu.....	21
Tabulka 4 Demografické údaje vybraných krajů.....	36
Tabulka 5 Azylové domy JMK.....	45
Tabulka 6 Domovy pro seniory JMK	46
Tabulka 7 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež JMK	52
Tabulka 8 Pečovatelská služba JMK	53
Tabulka 9 Srovnání termínů žádostí a vyúčtování.....	63